

SPIS ZAWARTOŚCI

Spis treści

1. Wprowadzenie	4
1.1. Podstawa prawna opracowania	4
1.2. Informacje stanowiące podstawę sporządzenia raportu	4
2. Ocena społeczno-gospodarcza Gminy	4
2.1. Podstawowe dane statystyczne dla gminy Bliżyn	4
2.1.1. Położenie administracyjne	4
2.2. Sfera społeczna	5
2.2.1. Demografia	5
2.2.2. Przekształcenia demograficzno-ekonomiczne w gminie	5
2.2.3. Oświata i edukacja	6
2.2.4. Zdrowie i opieka społeczna	7
2.2.5. Kultura	7
2.2.6. Administracja i łączność	7
2.2.7. Zasoby mieszkaniowe	7
2.3. Sfera gospodarcza	7
2.3.1. Rolnictwo	7
2.3.2. Działalność pozarolnicza	9
2.3.3. Infrastruktura komunalna i techniczna w gminie	9
2.3.3.1. Układ komunikacyjny	9
2.3.3.2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna	10
2.3.3.3. Sieć gazowa	12
2.3.3.4. Sieć elektroenergetyczna i teletechniczna	13
2.3.3.5. Złoża surowców mineralnych	13
2.3.3.6. Gospodarka odpadami	13
2.3.3.7. Turystyka	14
2.4. Środowisko przyrodnicze	14
2.4.1. Warunki klimatyczne	14
2.4.2. Powietrze atmosferyczne	14
2.4.3. Wody	15
2.4.3.1. Wody powierzchniowe	15
2.4.3.2. Wody podziemne	16
2.4.4. Gleby	17
2.4.4.1. Badania gleb	17
2.4.4.2. Ochrona gleb	17
2.4.5. Walory przyrodnicze i krajobrazowe	17
2.4.5.1. Lasy	17
2.4.5.2. Formy ochrony przyrody	18
2.5. Dziedzictwo kulturowe	18
3. Źródła zagrożenia dla środowiska i sposoby przeciwdziałania	18
3.1. Wody powierzchniowe i podziemne	18
3.2. Gleby	20
3.2.1. Zagrożenia działalnością rolniczą i bytową	20
3.3. Powietrze atmosferyczne	21
3.4. Hałas	21
3.5. Pola elektromagnetyczne	22
3.6. Eksploatacja surowców mineralnych	22
3.7. Powodzie i podtopienia	22

3.8. Poważne awarie _____	23
3.9. Zagrożenia podsumowanie _____	23
4. Stan realizacji programu ochrony środowiska _____	23
4.1. Priorytety ekologiczno-inwestycyjne _____	23
4.2. Strategia działań dla likwidacji zagrożeń środowiskowych _____	23
4.2.1. Gospodarka wodno-ściekowa _____	23
4.2.1.1. Zakres zrealizowany _____	23
4.2.1.2. Zakres nie zrealizowany _____	24
4.2.1.3. Dysproporcje w programie rozwoju gospodarki wodno - ściekowej _____	25
4.2.1.4. Wydatki na gospodarkę wodno- ściekową _____	26
4.2.2. Ochrona przed hałasem i polami elektromagnetycznymi _____	26
4.2.2.1. Wprowadzenie _____	26
4.2.2.2 Drogi powiatowe _____	26
4.2.2.3. Drogi gminne _____	27
4.2.2.4. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi _____	27
4.2.2.5. Przedsięwzięcia pozainwestycyjne _____	27
4.2.3. Ochrona powietrza atmosferycznego _____	27
4.2.4. Ochrona gleb _____	28
4.2.5. Wybrane elementy środowiska przyrody żywej i nieożywionej _____	28
4.2.5.1. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych _____	28
4.2.5.2. Ochrona lasów _____	29
4.2.5.3. Dziedzictwo kulturowe _____	29
4.2.5.4. Wykorzystanie zasobów surowców mineralnych _____	29
4.3. Edukacja ekologiczna _____	29
5. Instrumenty finansowe _____	30
5.1. Finansowanie zrealizowanych przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych _____	30
5.1.1. Gospodarka wodno – ściekowa _____	30
5.1.1.1. Realizacja budowy gminnej kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków w Wojtyniowie _____	30
5.1.1.2. Kontynuowanie wodociągownia miejscowości w gminie _____	30
5.1.1.3. Odbudowa zbiornika wodnego „Bliżyn” na rzece Kamiennej, w celu pełnienia funkcji p. powodziowej i rekreacyjnej _____	30
5.1.2. Poprawa klimatu akustycznego w gminie _____	30
5.1.2.1. Drogi powiatowe _____	31
5.1.2.2. Drogi gminne _____	31
5.1.2.3. Ocena stanu realizacji przedsięwzięć _____	31
5.1.3. Poprawa stanu jakości powietrza atmosferycznego _____	31
5.1.4. Program ochrony zabytków kultury materialnej _____	31
5.1.5. Globalne nakłady na realizację Programu 2004 _____	31
5.1.6. Formy prezentowania rzeczywistych nakładów na realizację Programu 2004 _____	32
5.2. Źródła finansowania _____	32
6. Wykonawcy prac _____	33
7. Podsumowanie i wnioski _____	33
7.1. Ocena realizacji polityki ekologicznej powiatu na poziomie gminy _____	33
7.2. Zdolności do pozyskiwania środków finansowych _____	34
7.3. Główne zadania na lata 2007 – 2015 dla Gminy Bliżyn _____	34

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW: Tabele i mapy

Załącznik I. Wykaz Tabel wykorzystanych przy opracowywaniu Raportu

Tabela Nr 1. Powierzchnia gminy i liczba mieszkańców z podziałem na sołectwa, stan na lata 2004-2006

Tabela Nr 2A. Charakterystyka demograficzna gminy Bliżyn 2004-2006

Tabela Nr 2B. Przekształcenia demograficzno-ekonomiczne w gminie

Tabela Nr 3. Zasoby mieszkaniowe w gminie Bliżyn 2004-2006

Tabela Nr 4. Klasyfikacja strefy (powiat skarżyski – zgodnie z art. 88 ustawy Prawo ochrony środowiska 2004-2006

Tabela Nr 5. Klasyfikacja wynikowa dla poszczególnych zanieczyszczeń na obszarze strefy powiatu skarżyskiego badania tylko w roku 2005

Tabela Nr 6. Klasyfikacja wynikowa dla poszczególnych zanieczyszczeń na obszarze strefy powiatu skarżyskiego, badania tylko w roku 2005

Tabela Nr 7. Istniejące zbiorniki wodne 2004-2006

Tabela Nr 8. Wykaz punktów sieci krajowej i regionalnej monitoringu jakości zwykłych wód podziemnych w gminie Bliżyn, region świętokrzyski w latach 2004-2006

Tabela Nr 9. Klasyfikacja chemiczna wody, jej jakość i wykaz przekroczeń dopuszczalnych własności fizycznych i chemicznych dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w punktach monitoringu – 2004 -2006

Tabela Nr 10. Monitoring gleby na obszarze gminy Bliżyn 1996-1997

Tabela Nr 11. Wieloprzestrzenny System Obszarów Chronionych (WSOCh) w obrębie gminy Bliżyn

Tabela Nr 12. Wykaz rezerwatów gminy Bliżyn

Tabela Nr 13. System wodociągowy gminy Bliżyn 2004-2006

Tabela Nr 13A. Zbiorcze zestawienie danych z rozwoju systemu wodociągowego

Tabela Nr 14. Stan ilościowy urządzeń energetycznych 2003^(*) -2006

Tabela Nr 15. Wykaz obiektów stanowiących zagrożenia dla jakości wód podziemnych

Tabela Nr 16. Wartości progowe poziomów hałasu dla terenów zabudowy w gm. Bliżyn

Tabela Nr 17. Obszar stref ochronnych w otoczeniu linii NN i WN o natężeniu pola elektrycznego ponad 1kV/m

Tabela Nr 18. Zbiorcze zestawienie celów i kierunków działań z zakresu zaopatrzenia w wodę i gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Bliżyn w 2004 - 2006

Tabela Nr 19. Zbiorcze zestawienie celów i kierunków działań z zakresu ochrony powietrza atmosferycznego w Gminie Bliżyn 2004-2006

Tabela Nr 20. Cele i kierunki działań z zakresu gospodarki surowcami mineralnymi w Gminie Bliżyn 2004-2006

Tabela Nr 21. Ocena stanu planowanej i wykonanej modernizacji sieci komunikacyjnej w Gminie Bliżyn 2004-2006

Tabela Nr 22. Zadania w zakresie ochrony lasów w gminie Bliżyn 2004-2006

Tabela Nr 23. Realizacja rewitalizacji obiektów zabytkowych w gminie Bliżyn 2004-2006

Tabela Nr 24. Odpady komunalne zebrane na terenie gminy Bliżyn w latach 2004-2006

Załącznik II.

Mapa nr 1. Mapa topograficzna z elementami ochrony przyrody w skali 1 : 50 000.

1. Wprowadzenie

1.1. Podstawa prawna opracowania

W celu realizacji polityki ekologicznej państwa na poziomie gminnym wójt zobowiązany jest do sporządzania:

- a) gminnego programu ochrony środowiska,
- b) raportu z wykonania programu (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 126 poz. 902 z późniejszymi zmianami).

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Bliżyn został opracowany w 2004 r. przez Przedsiębiorstwo Geologiczne w Kielcach zgodnie z obowiązującymi przepisami i składał się z dwóch części:

- a) „Programu Ochrony Środowiska Przyrodniczego - część I”- zatwierdzonego Uchwałą Rady Gminy w Bliżynie Nr XVII/155/04 w dniu 27 października 2004 r. zwanego dalej Programem 2004;
- b) „Planu Gospodarki Odpadami - część II”- zatwierdzonego Uchwałą Rady Gminy nr XXII/188/05 z dnia 28 kwietnia 2005 r.

Niniejsze opracowanie stanowi ocenę postępów we wdrożeniu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Bliżyn- część I - Ochrona Środowiska Przyrodniczego za lata 2004-2006.

1.2. Informacje stanowiące podstawę sporządzenia raportu

Przedmiotowy raport sporządzono na podstawie informacji uzyskanych w następujących instytucjach:

- Urzędzie Gminy Bliżyn,
- Urzędzie Statystycznym w Kielcach,
- Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska w Kielcach,
- Okręgowej Stacji Chemiczno- Rolniczej w Kielcach,
- Zakładzie Energetycznym Okręgu Radomsko-Kieleckiego,
- Starostwie Powiatowym w Skarżysku- Kamienna.

Raport sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach papierowych + 1 sztuka wersji elektronicznej.

2. Ocena społeczno-gospodarcza Gminy

2.1. Podstawowe dane statystyczne dla gminy Bliżyn

2.1.1. Położenie administracyjne

Gmina Bliżyn położona jest centralnie w północnej części województwa świętokrzyskiego i należy do powiatu skarżyskiego, granicząc z :

- województwem mazowieckim od północy (i położoną w nim gminą Chlewiska i Szydłowiec),
- powiatem koneckim od zachodu (i położoną w nim gminą Stąporków),
- powiatem kieleckim od południa (i położoną w nim gminą Zagnańsk),
- gminą Łączna od południowego-zachodu, Suchedniów i Skarżysko- Kamienna od wschodu.

Powierzchnia gminy wynosi 14 116 ha, w tym około 70% powierzchni gminy stanowią lasy (9860 ha).

Zgodnie z klasyfikacją US Kielce, gmina Bliżyn zaliczana jest do gminy wiejskiej w powiecie skarżyskim. W skład gminy wchodzi 23 sołectwa o bardzo zróżnicowanych

powierzchniach: od 43,0 ha - Rędocin do 3212 ha - Kopcie. Szczegółowe dane zawarto w Tabeli Nr 1 (zał. I)

W okresie sprawozdawczym nie nastąpiły zmiany w zakresie zamieszczonych danych administracyjnych.

2.2. Sfera społeczna

2.2.1. Demografia

Charakterystyki demograficznej gminy dokonano w oparciu o udostępnione materiały w UG Bliżyn oraz Roczniki Urzędu Statystycznego w Kielcach za lata 2004, 2005 i 2006. Podstawowe dane demograficzne zestawiono w Tabelach Nr 1 i Nr 2 (zał. Nr I).

1. Liczebność mieszkańców gminy Bliżyn odznacza się stałym trendem spadkowym: od 8908 (2004) do 8787 (2006) - 1,35%, a w stosunku do roku bazowego 2003 - 10,9 %.

2. W poszczególnych sołectwach trend ten jest zróżnicowany:

a) Spadek liczby mieszkańców w stosunku do roku bazowego 2003 - 10,9 %, (% podano przy spadku >2%): Bliżyn 2,65%, Drożdżów 5,8%, Jastrzębia 11,8), Mroczków 2,1%, Nowki 8,8%, Odrowążek 5,3%, Płaczków 7,2%, Sobótka 6,8%, Sorbin 2,3%; Płaczków, Rędocin, Pięty, Zagórze, Zbrojów - <2%.

b) Wzrost lub zachowanie na stałym poziomie liczby mieszkańców (% podano powyżej 2%): Brzeście 4,7%, Bugaj, Gilów, Gostków, Górki, Kopcie, Kucębów, Nowy Odrowążek, Sołtyków, Ubyszów, Wojtyniów 2,65% , Wołów.

c) Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła:

2004r. - 63,0 osoby/km²

2005r. - 62,7 osoby/km²

2006r. - 62,2 osoby/km²

Największa gęstość jest w sołectwie Bliżyn: 319,0 osób/km².

3. Wpływ na stan demograficzny mają zidentyfikowane czynniki: ujemny przyrost naturalny -13 (2004) do -52 (2005), co stanowi spadek przyrostu o 25%, wynikający z liczby zgonów 82 (2004) do 133 (2005) oraz ograniczonej liczby urodzin żywych 69 (2006) do 81 (2005).

4. Wnioski

Największy wpływ na tendencję spadku liczebności mieszkańców gminy Bliżyn ma sołectwo Bliżyn oraz niektóre inne sołectwa jak: Jastrzębia, Nowki czy Drożdżów.

Tendencję spadkową wyraża stały trend liczony rok : roku, wynikający między innymi z migracji poza gminę, liczby zgonów i niskiej liczby urodzeń. Przedstawione materiały są istotne w planowaniu rozwoju społeczno-gospodarczego w gminie; stały trend ujemny notowany jest przykładowo także w powiecie na poziomie 5,5% w okresie sprawozdawczym, przy czym największy wpływ na wynik mają: gmina miejska Skarżysko-Kamienna i gminna wiejsko-miejska Suchedniów. (US Kielce Roczniki).

Zgodnie z prognozą demograficzną na lata 2003-2030 (GUS Warszawa), na poziomie powiatu w powiecie skarżyskim liczba ludności zmniejszy się o 3,38% w 2010 r. i 5,7% w 2015 r.

2.2.2. Przekształcenia demograficzno-ekonomiczne w gminie

Podstawowe elementy określające zakres przekształceń demograficzno-ekonomicznych ludności w gminie w okresie sprawozdawczym zamieszczono w Tabeli Nr 2B (zał. I)

Ocenę przekształceń demograficzno-ekonomicznych w skali czasu wyrażają następujące wskaźniki:

a) stopa bezrobocia w %, która w ciągu 3 lat zmniejszyła się z 17,4% (2004) do 14,5% (2006), średnio 16,7% co jest w skali gminy wiejskiej znaczącą pozycją in plus;

b) w zakresie wskaźnika wyrażającego liczbę ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym nastąpiła poprawa o 4,6%;

c) w strukturze branżowej zatrudnienia największą pozycję stanowią:

- rolnictwo, leśnictwo i łowiectwo ze spadkiem zatrudnienia w skali czasu o 33 %;
- przemysł, w którym nastąpił minimalny wzrost o 4,0%;
- kolejne branże to budownictwo, edukacja, transport, składowanie, łączność, ochrona zdrowia i opieka społeczna;
- branżą o najniższym zatrudnieniu jest handel i naprawy, ale branża ta odznacza się najwyższym wskaźnikiem przyrostu zatrudnienia - 478%.

d) wybrane wskaźniki określają pozycję gminy w stosunku do np. wskaźników powiatu skarżyskiego:

- stan demograficzny w gminie i powiecie wyraża stała tendencja spadkowa: w gminie o 1,35%, a w powiecie o 5,5%;
- stopa bezrobocia w gminie spadła do 16,7%, a w powiecie jest w dalszym ciągu bardzo wysoka i w 2006 roku wynosiła 52,3%, w tym 47,7% wśród bezrobotnych stanowiły kobiety;
- ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym: w gminie 65÷62 spadek o 4,6%, a w powiecie 62÷57 spadek o 8,1%, co w obu przypadkach jest stałym trendem pozytywnym;
- ludność pracująca* w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wynosiła 7,3% (2004) do 6,6 (2005 i 2006), co wskazuje na tendencję lekko spadkową;

* *pracujący zaliczani wg klasyfikacji GUS;*

e) przedstawione w Tabelach Nr 2A i 2B dane demograficzno-ekonomiczne wskazują na dość stabilny trend w zakresie stanu liczby ludności:

- jest on podobny w innych gminach wiejskich powiatu skarżyskiego, co wynika z głównego zajęcia ludności gminy, tj. pracy w specjalności rolniczej i okołorolniczej;
- poprawa w zakresie wskaźników demograficzno-ekonomicznych, co pozwala jednocześnie na ocenę rynku pracy.

Na podstawie Powszechnego Spisu Rolniczego z roku 2002, w Gminie Bliżyn jest zarejestrowanych ogółem 1957 gospodarstw rolnych (UG w Bliżynie), w tym:

- 502 gospodarstwa prowadzą działalność wyłącznie rolniczą,
- 110 gospodarstw prowadzi działalność rolniczą i pozarolniczą,
- 117 gospodarstw prowadzi działalność pozarolniczą,
- 1228 gospodarstw nie prowadzi działalności pozarolniczej.

2.2.3. Oświata i edukacja

Obsługę oświaty w gminie zapewniają 4 szkoły podstawowe i 1 gimnazjum: Szkoła Podstawowa w Bliżynie, Szkoła Podstawowa w Mroczkowie, Szkoła Podstawowa w Sorbinie i Szkoła Podstawowa w Odrowążku oraz Gimnazjum w Bliżynie, gdzie naukę pobierało:

SP (2004)	-	687 dzieci,
(2005)	-	632 dzieci,
(2006)	-	626 dzieci,
Gimnazjum (2004)	-	361 dzieci,
(2005)	-	355 dzieci,
(2006)	-	323 dzieci.

Z zamieszczonego wykazu wynika stały trend spadkowy ilości dzieci w szkołach podstawowych o 8,9% i gimnazjum o 10,5%.

2.2.4. Zdrowie i opieka społeczna

W gminie funkcjonuje:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bliżynie;
- Ośrodek Zdrowia w Sołtykowie (podległy SPZOZ w Bliżynie);
- Punkt stomatologiczny w Mroczkowie i 2 apteki w Bliżynie;
- Ponadpodstawową obsługę w zakresie ochrony zdrowia w gminie sprawuje szpital powiatowy w Skarżysku-Kamiennej.

Obsługę w zakresie ochrony zdrowia w gminie zapewnia 5 lekarzy, 2 stomatologów i 10 pielęgniarek.

2.2.5. Kultura

W gminie funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury w Bliżynie oraz 2 biblioteki o łącznej ilości 31616 woluminów

2.2.6. Administracja i łączność

Obsługę administracyjną gminy w zakresie podstawowym zapewnia Urząd Gminy w Bliżynie. W zakresie szczebla powiatowego gminę Bliżyn obsługują instytucje powiatowe w Skarżysku-Kamiennej i wojewódzkie w Kielcach.

W Bliżynie funkcjonuje Urząd Pocztowy i centrala telefoniczna

2.2.7. Zasoby mieszkaniowe

W oparciu o dane uzyskane US Kielce i UG Bliżyn w Tabeli Nr 3 zestawiono zasoby mieszkaniowe w gminie Bliżyn obejmujące ocenę liczby mieszkań oraz powierzchni użytkowych oraz wyposażenia mieszkań w niezbędną infrastrukturę:

- liczba mieszkań wzrosła z 2762 (2004) do 2766 (2006) tj. o 0,14%;
- powierzchnia użytkowa ogółem z 186700 (2004) do 188000 (2006), tj. o 0,16%;
- liczba izb mieszkalnych z 10274 (2004) do 10310 (2006) tj. o 0,35%;
- powierzchnia użytkowa m² na 1 mieszkańca z 21,5 (2004) do 21,9 (2006), tj. wzrost o 0,4%.

W każdym przypadku jest to wzrost niewielki, ale o stałym trendzie pozytywnym.

Widoczny jest postęp w wyposażeniu mieszkań (szt.) w niezbędne media, co oznacza postęp cywilizacyjny w gminie wiejskiej (dane UG Bliżyn):

- połączenia wodociągowe z 17385 (2004) do 18525 (2006) - wzrost o 6,15%,
- ustęp splukiwany z 1643 (2004) do 1651 (2006) - wzrost o 0,48%,
- wyposażenie w łazienkę z 1704 (2004) do 1712 (2006) - wzrost o 0,45%,
- instalacja ciepłej wody utrzymuje się na stałym poziomie (1274 gospodarstw); podobnie instalacje gazu z sieci (908 gospodarstw) i z butli (1381-1883 gospodarstw).

Z analizowanych materiałów wynika, że jest to trend – pozytywny, brak zjawisk regresowych - cofających pod tym względem mieszkalnictwo w gminie.

2.3. Sfera gospodarcza

2.3.1. Rolnictwo

Rolnictwo w gminie jest jedną z podstawowych form działalności gospodarczej, co wynika z danych z Powszechnego Spisu Rolnego z 2002r. Na charakter i efektywność działalności rolnej wpływają podstawowe elementy: struktura użytkowania gruntów i bonitacyjność gleb, wielkość gospodarstw rolnych, w tym ocena średniej powierzchni statystycznej na 1 mieszkańca. Pochodną charakteryzującą ocenę stanu rolnictwa i efektywność tego działu gospodarki w gminie jest struktura upraw.

1. Struktura użytkowania gruntów w gminie

Użytki rolne stanowią 25,8 % powierzchni gminy (14116 ha). Powierzchnia użytków rolnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosi około 0,4 ha.

W strukturze gruntów rolnych największe procentowo obszary zajmują grunty orne w wysokości około 50% z tendencjami spadkowymi w latach 2004 i 2006 (47-48%) oraz wzrostem w 2006 r (50,5%) co stanowi powierzchnię 1839 ha.

W kolejności użytkowania rolnego gruntów w gminie zajmują:

- łąki: 928 ÷ 930 ha co stanowi 25,4- 25,5% i jest wielkością stabilną w okresie sprawozdawczym.
- pastwiska: 896 ÷ 710 ha co stanowi 24,5- 19,5% i wyraża tendencję spadkową w okresie użytkowania.
- sady: 42 ÷ 45 ha , co stanowi 1,1- 1,2 % i wykazują w miarę stabilny poziom w okresie sprawozdawczym; są to najmniejsze obszary użytkowe.

2. Charakterystyka gospodarstw rolnych

Ogólna liczebność gospodarstw rolnych wynosiła wg Spisu 2002 – 3185, średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego, prowadzącego działalność rolniczą wynosi 1,7 ha.

Największą grupę stanowią gospodarstwa o powierzchni do 1 ha tj. 2835 wszystkich gospodarstw (89%) i wielkość ta była stabilna w okresie sprawozdawczym 2004- 2006. Drugą grupę w kolejności zajmują gospodarstwa o powierzchni 1-2 ha, najmniejszą liczebnie grupę stanowią gospodarstwa w przedziale 10-15 ha (0,09%) i powyżej 15 ha (0,06%).

3. Struktura bonitacyjna gleb

Dane w zakresie gleb znane są z materiałów UG Bliżyn z roku 2003 i 2006. W obrębie gminy nie występują gleby I-III klasy bonitacyjnej - bez zmian w okresie sprawozdawczym. Rejestrowane są gleby IVa i IVb klasy bonitacyjnej o powierzchni łącznej 465 ha, co stanowi 12,76% powierzchni. W strukturze bonitacyjnej gleb dominuje klasa V-2031 ha (57,11%) i VI klasy 1098 ha (30,13%) W stosunku do roku bazowego (2003) zmniejszyła się powierzchnia klasy IVa i IVb z 16,2% do 12,76% w 2006 r., a V klasy z 52,5% do 57,11% (2006). Na terenie gminy Bliżyn struktura bonitacyjna gleb jest bardzo niekorzystna dla racjonalnego prowadzenia opłacalnej działalności rolniczej.

4. Czynniki topograficzne i klimatyczne

Czynniki te mają istotne znaczenie w ocenie możliwości w rozwoju tej formy działalności gospodarczej w zakresie rolnym w gminie.

Gmina Bliżyn należy pod względem topograficznym do mezoregionu Płaskowyż Suchedniowski, wchodzący w skład makroregionu Wyżyna Kielecko- Sandomierska. Stwarza to znaczące zróżnicowanie topograficzne terenu w gminie, wyrażone spadkami w tym o średniej wysokości 5-8%, a w szczytowych partiach 8-12% tzw. wysokich.

Czynniki klimatyczne mające wpływ na działalność rolniczą to długość okresu wegetacyjnego 200-210 dni liczone od kwietnia do listopada, przy wielkości opadów średnich 600 mm dla gminy i np. 744 mm w Bliźnie.

Generalnie- czynniki topograficzne i klimatyczne nie są specjalnie sprzyjające, podobnie jak struktura bonitacyjna gleb, dla preferowania tej działalności gospodarki w gminie.

5. Struktura upraw

Charakterystykę stanu rolnictwa w gminie ilustruje jednocześnie struktura upraw w czasokresie sprawozdawczym 2004-2006, o powierzchni zasiewów 2214 ha (spis 2002).

W strukturze upraw (dane UG Bliżyn) dominują zasiewy:

- a) ziemniaków: od 160 ha (2004), 180 ha (2005) do 210 ha (2006), stanowi to co roczny wzrost o 11,1% (2004, 2005) i 14,2 % (2005/2006);
- b) zbóż: w tym żyto, ze wzrostem areалу upraw od 150 ha (2004), 220 ha (2005) do 230 ha (2006), co stanowi co roczny wzrost o 31,8% (2004/2005) i 4,3% (2005/2006) oraz 34,8% (2004/2006);

c) w mniejszym wymiarze są to uprawy pszenżyta i jęczmienia, ze stałym wzrostem areału od 16,6 % do 40% w okresie sprawozdawczym;

d) warzywa: są również obecne w strukturze upraw od 26 ha (2004), 30 ha (2005) do 35 ha (2006) , co stanowi co roczny wzrost o 13,3% (2004./2005) i 14,3% (2005/2006).

W każdym z przedstawionych przykładów, notowany jest stały wzrost areału upraw: ziemniaków, zbóż z asortymentu żyta, jęczmienia i pszenżyta oraz upraw warzyw. Cytowany asortyment jest charakterystyczny dla upraw na kompleksach rolniczej przydatności gleb: kompleksu żytnio – ziemniaczanego, kompleks zbożowo górski, kompleks owsiano-pastewny górski.

2.3.2. Działalność pozarolnicza

Działalność pozarolnicza w gminie obejmuje w ramach branżowej działalności gospodarczej głównie: handel, przetwórstwo, drobny przemysł, budownictwo, transport ,składowanie i łączność.

Od chwili postawienia w stan upadłości ZFiL „ Polifarb” w Bliżynie z działalności przemysłowej w gminie zniknął największy zakład, zatrudniający największą liczbę pracowników.

W gminie wg. danych UG Bliżyn zarejestrowana była następująca liczba podmiotów gospodarczych, działających czynnie:

- 2003 r. -254 (rok bazowy),
- 2004 r. -376 ,
- 2005 r. -345,
- 2006 r. -363.

W każdym roku rejestrowana była określona liczba nowych podmiotów gospodarczych i wyrejestrowane inne, dotychczas funkcjonujące:

- 2004 r. -zarejestrowano 44 nowe podmioty i wyrejestrowano 78, do podanego stanu 376,
- 2005 r. -zarejestrowano 47 nowych pomiotów i wyrejestrowano 78 do stanu 345,
- 2006 r. -zarejestrowano 51 nowe podmioty i wyrejestrowano 33 do stanu 363.

W strukturze podmiotów gospodarczych dominują mniejsze zakłady o charakterze usługowym w specjalnościach: obsługa ludności, remontowo- budowlane, naprawa sprzętu RTG i TV, transportowe , handlowe , usługi medyczne i weterynaryjne, usługi z branży samochodowej, produkcji mebli biurowych i sklepowych, przetwórstwa mięsnego i obróbki kamienia.

Z przedstawionych materiałów wynika, że w okresie sprawozdawczym liczba podmiotów gospodarczych w gminie zmieniała się w ograniczonym zakresie do 8%, co jest wielkością stabilną.

2.3.3. Infrastruktura komunalna i techniczna w gminie

2.3.3.1. Układ komunikacyjny

Układ komunikacyjny w gminie zapewnia podstawowe połączenia dla mieszkańców:

- a) z siedzibą gminy w Bliżynie,
- b) z Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej w Bliżynie,
- c) ze stacjami kolejowymi w Bliżynie i przystankami w Gilowie i Sołytkowie,
- c) miejscowości gminnych między sobą,
- d) z sąsiednimi gminami:
 - Szydłowcem, Chlewiskami (woj. mazowieckie),
 - Stąporkowem (pow . konecki),
 - Skarżyskiem-Kamienną (siedziba powiatu), Łączną, Suchedniowem,
 - Zagnańskiem (pow. kielecki).

1. Układ drogowy

Łączna długość dróg publicznych na terenie gminy Bliżyn wynosi 229,3 km, w tym dróg o nawierzchni utwardzonej jest 92,8 km (40,47%), a dróg o nawierzchni gruntowej 136,5 km (59,53%).

W okresie sprawozdawczym nie nastąpiły znaczące zmiany w kierunku rozwoju sieci drogowej w gminie w tym zmiany w proporcji dróg o nawierzchni utwardzonej do gruntowej.

Zgodnie z klasyfikacją dróg, układ komunikacyjny w gminie stanowią:

a) droga krajowa nr .42 –Namysłów- Radomsko- Końskie- Skarżysko-Kamienna, Rudnik,

b) drogi wojewódzkie- nie zarejestrowano w obrębie gminy,

c) drogi powiatowe:

0437 T – Samsonów- Odrowąż- Niekłań- Boków,

0441 T – Mroczków –Rędocin,

0442 T – Gostków- Gilów,

0443 T - Bliżyn- Ubyszów,

0444 T - Wojtyniów- Wołów- Brzeście- Gostków,

0445 T – Wojtyniów- Jastrzębia- Zbrojów,

0446 T - Bliżyn –Sorbin- Odrowążek,

0447 T - Nowy Odrowążek- Kopcie,

0448 T - Stąporków- Pardołów- Świerczów- Nowki- Sorbin,

0451 T - Krasna –Gustawów- Odrowążek,

0452 T – Krasna -Luta –Kucębów,

0495 T - Ubyszów-Brzask –Skarżysko-Kamienna.

d) drogi gminne:

W obrębie gminy zarejestrowano 58 odcinków dróg gminnej klasy L i D

2. Sieć kolejowa

Przez teren gminy Bliżyn przebiega na odcinku 8,5 km fragment linii kolejowej nr 25 Łódź Kaliska- Dębica. Linia kolejowa nie jest zelektryfikowana. Na tej trasie w obrębie gminy położona jest stacja kolejowa Bliżyn oraz przystanki Gilów i Sołtyków.

Linia kolejowa została uszkodzona w maju 2002 roku w wyniku katastrofy hydrologicznej na rzece Kamiennej w Bliżynie, w wyniku uszkodzenia urządzenia piętrzącego na Zalewie Bliżyńskim. Katastrowa była wynikiem krótkotrwałej- lokalnej powodzi. Linie odbudowano i przywrócono jej użytkowanie w 2004 r.; przez okres odbudowy była nieczynna.

2.3.3.2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

1. System wodociągowy

W system wodociągowy wchodzi dwa podstawowe ujęcia wody.

W okresie sprawozdawczym funkcjonowały na terenie dwa układy wodociągowe, podobnie jak w roku bazowym:

□ **wodociąg „Gostków”** – o wydajności ujęcia 120 m³/h – zaopatrujący w wodę miejscowości Bliżyn, Drożdżów, Gilów, Gostków, Górki, Jastrzębia, Kopcie, Kucębów, Mroczków, Nowki, Nowy Odrowążek, Odrowążek, Płaczków, Sobótka, Sorbin, Ubyszów, Wojtyniów, Zbrojów. Ujęcie wody składa się z dwóch studni: awaryjnej nr 1 i zasadniczej nr 2. Dla wyrównania nierównomierności rozbiorów chwilowych oraz dla zgromadzenia zapasu wody gospodarczej i pożarowej na ujęciu znajduje się zbiornik wyrównawczy. Odpływ wody z wodociągu odbywa się grawitacyjnie. Wsie Gostków i Ubyszów zasilane są w wodę za pośrednictwem hydroforów. Woda ujmowana w Gostkowie nie wymaga uzdatniania, istnieje jednak możliwość chlorowania.

□ **wodociąg „Bugaj”** – o wydajności ujęcia 167 m³/h – zaopatrujący w wodę miejscowości Brzeście, Bugaj, Zagórze, Wołów oraz miasto Skarżysko - Kamienna. Ujęcie składa się z trzech studni głębinowych. Eksploatowana jest tylko jedna studnia,

eksploatacja dwóch pozostałych studni wiąże się z budową Stacji Uzdatniania Wody. Jednostka administrująca wodociągiem z ujęcia „Bugaj” jest Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Skarżysku – Kamiennej.

W tabeli nr 13 zestawiono podstawowe dane systemu wodociągowego w gminie zawierające:

lokalizację ujęć, zasięg sieci wodociągowej wg miejscowości, długość odcinka wodociągowego w kilometrach, ilość przyłączy do budynków, aktualny pobór wody w latach 2004, 2005, 2006 wg danych UG Bliżyn.

2. Ocena rozwoju sieci wodociągowej

Oceny dokonano z uwzględnieniem danych z UG Bliżyn i uzupełniono danymi US Kielce.

a) system wodociągowy w gminie - bez zmian, w zakresie ujęć wody zaopatrujących w wodę sieć wodociągową.

b) rejestrowany jest określony wzrost długości sieci wodociągowej , zwiększający zasięg wodociągu:

- z ujęcia w Gostkowie z 62 ,1 km (2004) do 92,1 km (2006), co stanowi wzrost roku/rok 2004/2005 do 26,7%, 2005/2006 o 8,4%, a czasokresie sprawozdawczym 2004/2006 o 32,9%,
- z ujęcia w Bugaju w całym okresie 2004-2006- 19,3 km nie wykonano dodatkowych prac, powiększających długość sieci,
- w okresie sierpień 2005 - wrzesień 2006 wybudowano sieć wodociągową w miejscowościach Bliżyn, Jastrzębia , Wojtyniów ul. Podleśna oraz w okresie grudzień 2005- lipiec 2006 w Górkach i Gilowie.

c) rejestrowany jest określony wzrost ilości przyłączy z sieci do budynków;

- z ujęcia w Gostkowie: 1508 (2004), 1569 (2005), 1882 (2006) co stanowi wzrost rok/roku; 2004/2005 o 3,9%, 2005/2006 o 16,6 % a w czasie sprawozdawczym 2004/2006 o 19,9 %.

d) pobór wody z gminnych ujęć w Gostkowie i Bugaju wykazuje systematyczny wzrost rok/roku: 221,0 tys. m³ (2004), 235,8 m³ (2005), do 242,0 tys. m³ (2006), co wyraża wzrost procentowy:

- 2004/2005 o 6,3%, 2005/2006 o 2,6 %, a w całym okresie sprawozdawczym 2004/2006 o 8,7 %

e) zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych oraz wskaźnik zużycia na jednego mieszkańca wg danych U S Kielce w roku rozliczeniowym 2006 wyniosło;

- zużycie w gospodarstwach domowych - 140,2 tys. m³
- zużycie na 1 mieszkańca - 16,3 m³
- zgodnie z klasyfikacją GUS jest to pobór wody przed wtłoczeniem do sieci wodociągowej,

f) stopień zwodociągowania gminy Bliżyn 89%.

3. System kanalizacyjny

W gminie Bliżyn brak jest zbiorowego systemu kanalizacji i gminnej oczyszczalni ścieków. Funkcjonuje jedynie lokalna kanalizacja w Bliżynie:

a) długość kanalizacji 1,2 km

b) ilość przyłączy 10 sztuk

c) dwie oczyszczalnie ścieków, oczyszczalnia i podczyszczalnia ZFiL „Polifarb”

- ZFiL „Polifarb” w Bliżynie w upadłości obsługująca 4 bloki mieszkalne i budynek administracyjny po „Polifarbie”, dawne budynki po przedszkolu i kinie oraz obecny Gminny Ośrodek Kultury.

- Podczyszczalnia składa się ze zbiornika osadowego trzykomorowego oraz 4 poetek osadczyczych o pojemności 560 m³, 1230 m³, 3740 m³ i 1540 m³. Podczyszczalnia posiadała Pozwolenie wodnoprawne do 2003 r.
- Oczyszczalnia typu BIOCLERE w Szkole Podstawowej w Odrowążku, jest to oczyszczalnia mechaniczno- biologiczna ścieków; obsługuje rejon szkoły i mieszkania, które znajdują się w budynku szkolnym. Oczyszczalnia posiada pozwolenie wodnoprawne na eksploatację i odprowadzenie oczyszczonych ścieków (.BIOCLERE-OS.I-6210/40/95 przez Urząd Wojewódzki w Kielcach)

W okresie sprawozdawczym żaden nowy obiekt i element sieci kanalizacyjnej nie powstał, użytkowano tylko system opisany powyżej.

W gminie Bliżyn istnieje pilna potrzeba budowy systemu kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków.

W celu rozwiązania priorytowego zadania – w roku 2003 sporządzono w BPBK koncepcję programową kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków dla gminy Bliżyn. Koncepcja obejmowała trzy warianty. W okresie sprawozdawczym wybrano wariant pierwszy, a planowany termin rozpoczęcia budowy ustalono na 2005 rok. W wariantie pierwszym-wybranym, założono budowę jednej zbiorczej oczyszczalni ścieków w miejscowości Wojtyniów i odprowadzanie ścieków z całego terenu gminy na wzmiankowaną oczyszczalnię. W wariantie tym przewiduje się układ grawitacyjno – pompowy z wybudowaniem szeregu pompowni sieciowych. Zgodnie z bilansem ścieków sporządzonym dla celów wymiarowania sieci kanalizacyjnej, na przewidywaną oczyszczalnię ścieków w Wojtynowie dopływać będzie docelowo z całej gminy $Q_{max} = 68,2$ l/s ścieków rzeczywistych. Na wody przypadkowe i infiltracyjne, a także ze względu na konieczność przewietrzania kanałów doliczono dodatek w wysokości 100 % ścieków rzeczywistych. W ramach wariantu I przewiduje się wybudowanie ogółem 135 km sieci kanalizacyjnej, w tym 108,5 km kanałów grawitacyjnych i 26,5 km rurociągów tłocznych z 58 przepompowniami sieciowymi. Należy dodać, że poza projektowanym układem sieci kanalizacyjnej mogą znajdować się pojedyncze gospodarstwa lub posesje. W takich przypadkach mogłoby się okazać nieekonomicznym prowadzenie do nich sieciowej kanalizacji. Wówczas w uzasadnionych ekonomicznie przypadkach nie wyklucza się innych rozwiązań technicznych wraz z budową np.: oczyszczalni przydomowych.

W zakresie procedury formalno prawnej trwały następujące prace:

- Urząd Gminy w Bliżynie do końca 2006 prowadził procedurę wykupu gruntów pod oczyszczalnię ścieków w Wojtyniowie; na koniec 2006 r. UG Bliżyn stał się pełnoprawnym właścicielem gruntów pod oczyszczalnią.
- Równolegle trwało opracowanie projektu budowlanego wraz z uzyskaniem pozwolenia na budowę oczyszczalni ścieków oraz kanalizacji w miejscowości Wojtyniów i Bliżyn; do końca 2006 roku nie zakończono prac projektowych pierwszego etapu.
- Rozpoczęcie budowy w terenie przewidywane jest na 2008 rok.

W posumowaniu można ocenić, że planowane uprzednio rozpoczęcie budowy w 2005 roku., jak gdyby nie uwzględniało cyklu najtrudniejszego od strony formalno prawnej tj. prac projektowych i nabycia gruntów pod oczyszczalnię ścieków w Wojtyniowie.

2.3.3.3. Sieć gazowa

Przez teren gminy przebiega wysokoprężny gazociąg $\phi 350$ CN 4,0 relacji Lubienia – Końskie.

Na omawianym obszarze znajduje się 15 zgazyfikowanych sołectw: Bliżyn, Bugaj, Brzeście, Drożdżów, Gilów, Gostków, Górki, Płaczków, Mroczków, Sobótka, Ubyszów, Wojtyniów,

Zbrojów, Sorbin, Wołów (sołectwa Wołów i Sorbin zgazyfikowane są w bardzo małym zakresie). Długość sieci gazociągowej średnioprężnej wynosi 51,981 km, a przyłączonych jest 863 gospodarstw domowych. Stacja redukcyjna znajduje się w miejscowości Bliżyn przy ul. Szydłowieckiej.

W chwili obecnej brak jest zainteresowania ze strony potencjalnych klientów w zakresie rozbudowy sieci rozdzielczej gazu. W przypadku wykazania inicjatywy ze strony mieszkańców istnieje możliwość rozbudowy sieci na warunkach ustalonych przez przedsiębiorstwo gazownicze. W okresie sprawozdawczym nie nastąpiły zmiany w rozbudowie sieci.

2.3.3.4. Sieć elektroenergetyczna i teletechniczna

1. Sieć elektromagnetyczna

Gmina Bliżyn jest obsługiwana przez RZE w Skarżysku- Kamiennej oraz RZE w Końskich. Zgodnie z wykazem sieci zamieszczonej w tabeli Nr 14 zamieszczono dane za rok 2003 i 2006 ; brak danych za 2004 i 2005 rok. W okresie sprawozdawczym na obszarze administrowanym przez RZE w Skarżysku- Kamiennej nastąpiły w okresie sprawozdawczym niewielkie zmiany w stanie urządzeń energetycznych:

- Długość linii niskiego napięcia napowietrznych -wzrost 1,2%,
- Długość linii kablowej niskiego napięcia – wzrost 24,4 %,
- Długość linii kablowej średniego napięcia- wzrost 57,1%,
- Długość linii średniego napięcia napowietrznych- spadek 1,3%,
- Liczba stacji trafo napowietrznych SN/ nu –spadek 2,2%,
- Liczba stacji trafo wnetrzowych SN/ na- wzrost 33,3%.

Na obszarze administrowanym przez RZE Końskie w okresie sprawozdawczym nie nastąpiły żadne zmiany mające wpływ na rozwój sieci elektroenergetycznej.

2. Sieć teletechniczna

Gmina Bliżyn obsługiwana jest przez Rejon Telekomunikacji w Skarżysku –Kamiennej oraz Rejon Telekomunikacji w Końskich.

Na terenie gminy zlokalizowane są anteny telefonii komórkowej zainstalowane na kominie ZFiL „Polifarb” w Bliżynie w upadłości, w miejscowości Gostków CENTERTEL, PLUS, GSM i ERA GSM.

2.3.3.5. Złóża surowców mineralnych

Na obszarze gminy Bliżyn usytuowane jest jedno złożo surowców mineralnych w Gilowie. Udokumentowano zasoby- kruszyw naturalnych o przydatności dla potrzeb budownictwa i drogownictwa; zasoby ustalono 1534 tys. Mg. W chwili obecnej nie jest eksploatowane, nie pozyskano koncesji na eksploatację.

2.3.3.6. Gospodarka odpadami

Plan gospodarki odpadami został opracowany w 2004 r. dla Związku Międzygminnego „Utylizator” z siedzibą w Skarżysku –Kamiennej. Członkami Związku jest gmina Bliżyn, razem z innymi gminami powiatu skarżyskiego; tj. gmina miejska Skarżysko-Kamienna, gmina miejsko-wiejska Suchedniów, gminy wiejskie Łączna i Skarżysko-Kościelne; ogółem 5 gmin powiatu skarżyskiego.

W roku 2007 sporządzono „Raport” z realizacji założonych zadań w Planie gospodarki odpadami z 2004 r. dla całego ZM „Utylizator”.

Generalnie – zbiórką odpadów komunalnych w gminie Bliżyn w okresie sprawozdawczym było objęte 100% mieszkańców gminy.

Usługi komunalne na terenie gminy świadczył Zakład Oczyszczania Miasta - Zdzisław Kozłowski z siedzibą w Skarżysku- Kamiennej.

2.3.3.7. Turystyka

Rejon w obrębie którego usytuowana jest gmina Bliżyn- posiada liczne walory przyrodnicze związane z Wielkoprzestrzennym Systemem Obszarów Chronionych w tym: jeden Park Krajobrazowy, trzy rezerваты przyrody, dwa obszary chronionego krajobrazu, a także elementy dziedzictwa kulturowego w postaci zabytków kultury materialnej. W okresie staszycowskim był obszarem przemysłowym. Sąsiedztwo Skarżyska- Kamiennej powodowało zaliczanie go do Centralnego Okręgu Przemysłowego,.

W chwili obecnej ruch turystyczny na terenie gminy nie jest zorganizowany. Sezonowo zaznacza się nasilenie ruchu pieszego i rowerowego w lecie, w zimie rozwija się turystyka narciarska. Najważniejszymi szlakami turystycznymi jest droga Bliżyn – Rezerwat Świnia Góra - Odrowążek, a także Suchedniów - Zbrojów. W roku 2005 w ramach środków własnych wybudowano we wsi Brzeście miejsce na ognisko przeznaczone na spotkania dzieci, młodzieży i mieszkańców wsi. Pewną formą rekreacji i wspomaganie turystycznego był Zalew Bliżyński, który w maju 2002 przestał istnieć w wyniku katastrofy hydrologicznej. Istnieją plany jego reaktywacji w 2008 roku; w okresie sprawozdawczym wykonano projekt jego odbudowy dla celów przeciw powodziowych i rekreacyjnych w ramach Wojewódzkiego Programu Małej Retencji.

2.4. Środowisko przyrodnicze

2.4.1. Warunki klimatyczne

Temperatura powietrza – średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,6° C. Średnia ilość dni gorących w roku wynosi od 30 do 40, natomiast dni z mrozem około 45, w tym dni bardzo mroźnych około 25. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, a najchłodniejszymi styczeń i luty. Okres wegetacyjny trwa od kwietnia do listopada przez 200 do 210 dni.

Opady – średnia roczna suma opadów przekracza 600 mm, w Bliżynie wynosi 774 mm. Najwyższe opady notuje się w czerwcu (100 mm), lipcu (99 mm) i sierpniu (73 mm), najniższe zaś w lutym (27 mm), listopadzie (31 mm) i styczniu (32 mm).

Pokrywa śnieżna – ilość dni z pokrywą śnieżną waha się w granicach 42 – 70 dni przy średniej grubości pokrywy wynoszącej 8,9 – 11,4 cm.

Wiatry – przeważają wiatry z kierunków zachodnich (z zachodu 17,8 % i południowego – zachodu 11,4 %). Z kierunku wschodniego wieje 12,4 % rocznej sumy, a z północy 11,4 %. Wiatry o dużych prędkościach (powyżej 10 – 15 m/s) występują w okresie zimy, wiosny i późnej jesieni, łącznie około 20 dni w roku. Najczęściej jednak wieją wiatry o niewielkich prędkościach, tj. poniżej 4,0 m/sek.

2.4.2. Powietrze atmosferyczne

Stan czystości

Ocena jakości powietrza dokonywana jest w ramach państwowego monitoringu środowiska (WIOŚ) w strefach, które stanowią obszar aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 250 tysięcy lub obszar powiatu, który nie wchodzi w skład aglomeracji. Gmina Bliżyn należy do strefy powiatu skarżyskiego i w związku z tym stan czystości powietrza w gminie określany jest na podstawie danych tej strefy. Stacja pomiarowa monitoringu w omawianej strefie znajduje się w Skarżysku Kamiennej przy ul. Słowackiego. Jednostką prowadzącą pomiary jest WSSE w Kielcach; opublikowano dane za 2005 rok; brak za 2004 i 2006 r.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska- jednolity tekst z dnia 19 lipca 2006 (Dz. U nr129 poz. 902 z póź pop.) w okresie sprawozdawczym oceny stanu czystości powietrza w strefie powiatu skarżyskiego (4,26 34.10) dokonano klasyfikacji dla dwóch grup kryteriów:

1. ustanowionych w celu ochrony zdrowia w zakresie SO₂, NO₂, pył zawieszony PM₁₀, Pb, CO, benzen, O₃,

2. ustanowionych w celu ochrony roślin w zakresie SO₂, NO_x, O₃.

W Tabeli Nr 4 podano ocenę klasyfikacyjną strefy dla każdego zanieczyszczenia, na podstawie najwyższych stężeń na obszarze strefy. Końcowym wynikiem klasyfikacji było określenie jednej dla strefy ze względu na ochronę zdrowia i jednej klasy ze względu na ochronę roślin.

W zakresie oceny ze względu na ochronę zdrowia klasyfikacja strefy 1b – dotyczy składników NO₂, SO₂, Pb, Co, Benzen i O₃; strefę 3b- pył PM₁₀, w zakresie ochrony roślin klasyfikacja strefy R1- dotyczy składników NO_x i SO₂, natomiast R3 dla składnika O₃.

Pod względem kryterium ochrony zdrowia strefę skarżyską zgodnie z klasyfikacją wynikową zawarta w tabeli Nr 5-zaliczono do kl. A oznaczającej, że poziom stężeń nie przekracza wartości dopuszczalnej; dotyczy to zarówno poszczególnych składników SO₂, NO₂, PM₁₀, Pb, C₆, H₆,CO i O₃, jak i klasy ogólnej strefy.

W przypadku oceny sporządzonej ze względu na ochronę roślin w zakresie oznaczeń SO₂, NO_x i O₃, standardowo jedno stanowisko przypada na 20000km². Dane do oceny uzyskano z wyników pomiarów ze stacji na Świętym Krzyżu.

Uzyskane wyniki – zawarte w Tabeli Nr 6 klasyfikują strefę skarżyską ze względu na ochronę roślin do A, zarówno dla poszczególnych składników SO₂, NO_x i O₃, a także w zakresie klasyfikacji ogólnej strefy. Zatem gmina Bliżyn jest zakwalifikowana w ramach strefy skarżyskiej do strefy A- przy kryterium ochrony zdrowia i ochrony roślin.

Gmina Bliżyn- z uwagi na brak obiektów przemysłowych, nie ma źródeł emisji stałej. Ewentualne zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego spowodowane jest ruchem komunikacyjnym i koncentracją palenisk domowych opalanych węglem- szczególnie w sezonie grzewczym (emisja niska); czynniki te z uwagi na ich rozproszony i sezonowy charakter nie wpływają znacząco na ocenę pogorszenia stanu czystości powietrza w strefie skarżyskiej.

2.4.3. Wody

2.4.3.1. Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe w gminie Bliżyn należą do zlewni I-rzędu –Wisły oraz II-rzędu –Kamiennej. W zlewni Kamiennej usytuowane są główne ciek Kobylanka, Kuźniczka, Krasna oraz szereg nie wielkich bezimiennych cieków, często okresowych.

a) Ocena stanu czystości rzek

Stan czystości wód w ramach monitoringu środowiska prowadziło w okresie sprawozdawczym laboratorium Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach. Badania kontrolne prowadzone są dla wód powierzchniowych płynących (sieć podstawowa regionalna) oraz zbiorników (sieć regionalna).Oznaczane są składniki fizyko-chemiczne, bakteriologiczne i hydrobiologiczne. Klasyfikacja wód jest dokonywana w oparciu o wymagania Ramowej Dyrektywy Wodnej, która zaleca badania ekologiczne i chemiczne; wymagania te spełnia Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. (Dz. U. nr 32, poz. 284).

Klasyfikacja jakości dla wód powierzchniowych i podziemnych była ważna do 31.12.2004 r., ale do chwili obecnej brak opublikowanych nowych normatywów klasyfikacyjnych.

b) Wody powierzchniowe płynące

Rzeka Kamienna objęta jest siecią monitoringu krajowego w zakresie podstawowym. Na terenie gminy znajduje się jeden punkt monitoringu wód powierzchniowych na rzece Kamiennej na 127,9 km w miejscowości Mroczków (sieć krajowa K i E-Eurowatnet). W ramach monitoringu w granicach gminy wody rzeki Kamiennej prowadzą wody klasy III

i wykazują ponadnormatywną zawartość manganu (Mn), co z punktu widzenia genezy powstania jest to pochodzenie geogeniczne, związane z naturalnym chemizmem wody rzeki wypływającej z terenów leśnych i bagiennych. Na odcinku pomiędzy Bliżynem, a Skarżyskiem Kamienna stwierdzono klasę III zanieczyszczenia, ze względu na przekroczenia zawartości manganu i azotynów. Zawartość azotynów identyfikowana jest w pierwszym rzędzie ze ściekami bytowymi odprowadzanymi wprost do wód i do gruntu z nieszczelnych szamb (tzw. zbiorników bezodpływowych); jednocześnie na tym odcinku brak oczyszczalni ścieków zrzucających oczyszczone ścieki do odbiornika powierzchniowego. Stan taki występował przez cały okres sprawozdawczy.

c) Zbiorniki zaporowe

Zbiornik wodny w Zbrojowie Tabela Nr 7 nie jest objęty monitoringiem regionalnym WIOŚ.

2.4.3.2. Wody podziemne

Na obszarze gminy Bliżyn wody podziemne występują w zbiornikach: triasowym, jurajskim i czwartorzędowym. Opisane formacje skalne stanowią zasobne zbiorniki wód podziemnych, zaliczone do Głównych Zbiorników Wód Podziemnych Nr 415 Górna Kamienna oraz 414 Zagnańsk, stanowiące główne źródła zaopatrzenia w wodę zarówno gminy Bliżyn (Gostków, Bugaj) oraz poszczególne obszary powiatu skarżyskiego.

W okresie sprawozdawczym nie nastąpiły zmiany o charakterze administracyjnym i dystrybucyjnym wód podziemnych z cytowanych zbiorników.

a) Jakość wód

W Tabeli Nr 8 wykazano punkty sieci krajowej i regionalnej monitoringu jakości zwykłych wód podziemnych w obrębie gminy:

Nr 14 miejscowość Ubyszów - studnia kopna,

Nr 15 Gostków – studnia wodociągu wiejskiego.

Szczegółową ocenę jakości wód podziemnych w wymienionych wyżej punktach monitoringowych prowadzono pod kątem ich przydatności do spożycia przez ludzi (Rozporządzenie Ministra Zdrowia Nr 417 z dnia 29 marca 2007 (Dz. U. Nr 61, poz. 417) oraz wg klasyfikacji Rozporządzenia MŚ z 11 lutego 2004 r. (DZ. U. Nr 32, poz. 284)

W Tabeli Nr 8 zestawiono dane z zakresu klasyfikacji wody podziemnej w punktach sieci RMWP Nr 14 i RMWP Nr 15, jedynych punktów monitoringowych w gminie Bliżyn. W punkcie RMWP Nr 14 w studni kopanej w Ubyszowie monitorowane są wody poziomu czwartorzędowego (Qp) o typie chemicznym $\text{HCO}_3\text{-SO}_4\text{-Ca}$. Monitoring prowadzi IH i GW w Warszawie. W okresie sprawozdawczym 2004, 2005 i 2006 badań nie prowadzono. W badaniach w roku bazowym 2003 wody gruntowe zakwalifikowano do klasy jakości Ia tj. najwyższej jakości (klasyfikacja PIOŚ 1995) woda odpowiada normie.

W punkcie RMWP Nr 15 w studni głębinowej ujęcia wiejskiego w Gostkowie, ujmującego wodę poziomu środkowo-triasowego (T2) o typie chemicznym $\text{HCO}_3\text{-Ca}$, badania prowadził PIG Oddział Świętokrzyski w Kielcach. W badaniu z 2005 r. wodę zaliczono do pierwszej klasy jakości- bez przekroczeń dopuszczalnych zawartości składników w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Badań w roku 2004, 2006 nie prowadzono.

Niezależnie od badań stacjonarnych w ramach monitoringu regionalnego- w latach 2004 i 2005 WIOŚ Kielce prowadził badania specjalistyczne w studniach na ujęciu w Gostkowie i Bugaju gmina Bliżyn i Brzeście gmina Skarżysko-Kamienna; w zakres badań chemicznych wchodziło oznaczenie zawartości węglowodorów alifatycznych i aromatycznych.

Prace dodatkowe prowadzono na zlecenie powiatu skarżyskiego w celu oceny efektu ekologicznego po rekultywacji w latach 2002-2004 terenu ZFiL „Polifarb” w upadłości w Bliżynie, po katastrofie ekologicznej. W dokumentowanych studniach nie stwierdzono śladów obecności związków węglowodorowych, w związku z powyższym studnie nie są zagrożone zanieczyszczeniem i były eksploatowane bez przeszkód. Studnia głębinowa

użytkowana na terenie ZFiL „Polifarb” w upadłości w Bliżynie po wyłączeniu z eksploatacji 2002 r. do chwili wykonywania sprawozdania nie została reaktywowana.

2.4.4. Gleby

2.4.4.1. Badania gleb

Badania gleb w gminie Bliżyn były wykonane 1996-1997 w ramach monitoringu gleb w 20 punktach pomiarowych (Tabela Nr 10) w zakresie oznaczeń Cd, Cu, Ni, Pb, Zn. Generalnie – zawartość metali ciężkich w glebach nie przekraczała wartości granicznych dla stopnia –0 (wartość naturalna). Badania wykonała Okręgowa Stacja Chemiczno- Rolnicza w Kielcach.

W okresie sprawozdawczym 2004-2006 badań gleb w gminie Bliżyn nie prowadzono.

Źródła informacji:

- WIOŚ Kielce,
- Okręgowa Stacja Chemiczno- Rolnicza w Kielcach,
- UG w Bliżynie.

2.4.4.2. Ochrona gleb

Ochrona gleb zgodnie z art. 101 ustawy Prawo Ochrony Środowiska jednolity tekst z dnia 19 lipca 2006 r. (Dz. U. Nr 129, poz. 902 z późniejszymi poprawkami) prowadzona jest w ramach ochrony powierzchni ziemi i polega na:

- zachowaniu możliwości produkcyjnego wykorzystania,
- utrzymaniu jakości gleby powyżej lub co najmniej na poziomie wymaganych standardów,
- doprowadzeniu jakości gleby i ziemi co najmniej do wymaganych standardów, gdy nie są one dotrzymane.

Dodatkowym aktem prawnym aktualnie obowiązującym w zakresie prowadzenia kontroli jakości gleby jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi.(Dz. U .165, poz. 1359).

Z dostępnych danych wynika, że brak informacji o pogorszeniu się standardów jakości gleb.

2.4.5. Walory przyrodnicze i krajobrazowe

2.4.5.1. Lasy

Naturalnym bogactwem gminy Bliżyn są lasy, które zajmują powierzchnię 9860 ha, tj. około 70 % powierzchni gminy, w tym lasy państwowe zajmują 8538 ha, a prywatne 1322 ha. Do najbardziej zalesionych należą sołectwa: Kopcie, Wołów, Sobótka, Zagórze i Płaczków. **Lasy państwowe należą do Nadleśnictw: Skarżysko – Kamienna, Suchedniów oraz Stąporków. .**

Dominującymi gatunkami drzew były: sosna (głównie w siedliskach borowych i lasu mieszanego), **jodła** (w siedliskach lasowych świeżych i wilgotnych), natomiast **gatunkami towarzyszącymi są brzoza, osika, dąb, klon i olsza. Osobliwością jest modrzew polski. Lasy w obrębie gminy pełnią funkcję ochronną i gospodarczą.**

Lasy ochronne spełniają funkcje środowiskowe i społeczne, wodochronne, glebochronne, klimatyczno-estetyczno-krajobrazowe. Są to lasy chroniące tereny źródłiskowe, tereny porastające brzegi rzek i potoków, strefy zieleni wysokiej oraz stanowią ochronę zwierząt.

Lasy gospodarcze obok funkcji środowiskowych pełnią w większości funkcje produkcyjne. W lasach tych prowadzi się gospodarkę wg „Planów urządzenia gospodarstwa leśnego ...”.

W lasach gminy występuje wiele chronionych gatunków roślin i zwierząt, opisanych szczegółowo w „Planach urzędzenia gospodarstwa leśnego” oraz „Programach ochrony przyrody i wartości kulturowych”.

Na terenie gminy większość lasów stanowi własność Skarbu Państwa. W posiadaniu indywidualnym znajduje się 1322 ha.

2.4.5.2. Formy ochrony przyrody

W okresie sprawozdawczym 2004-2006, w 2005 r. zaszły określone zmiany w zakresie stanu ochrony różnorodnych form obszarowych funkcjonujących w ramach Wielkoprzestrzennego Systemu Obszarów Chronionych:

a) Suchedniowsko-Oblęgorski Park Krajobrazowy; powierzchnia w granicach gminy 6932 ha, otulina parku zajmuje powierzchnię 1777 ha [Rozporządzenie nr 71/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. (Dz. U. Woj. Świąt. Nr 156, poz. 1938)],

b) Utworzenie Suchedniowsko-Oblęgorskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu(S-OOChK), położonego na terenie otuliny Suchedniowsko- Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego; powierzchnia 1777 ha w obrębie gminy Bliżyn [Rozporządzenie nr 71/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 156, poz.1140)],

c) Konecko- Łopuszański Obszar Chronionego Krajobrazu (K-ŁOChK), w obręb którego wchodzi sołectwa Brzeście, Ubyszów, Gostków, Górki i Płaczków w gminie Bliżyn [Rozporządzenie nr 89/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 156, poz.1950)].

d) Trzy rezerwy przyrody wg wykazu w Tabeli Nr 11: Świnia Góra, Dalejów i Ciechostowice - bez zmian,

e) Pomniki przyrody i użytki ekologiczne. Na terenie gminy ochroną konserwatorską objęte zostały pomniki przyrody. Zgodnie z wykazem w Tabeli Nr 12 zarejestrowane były 22 pozycje; w 2006 r. w oparciu o Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 8/2006 z dnia 22 maja 2006r. dorejestrowano dwie pozycje:

- dąb szypułkowy 803 nr katastru działki 1551 (poz. 23),
- dąb szypułkowy 804 nr katastru działki 821 (poz. 24).

Ogółem na koniec 2006 r. wykaz pomników przyrody liczył 24 pozycje.

f) Inne formy ochrony lasów.

Lasy gminy Bliżyn objęte są programami ochrony przyrody. Dokumenty te sporządziło Nadleśnictwo Skarżysko- Kamienna , Suchedniów i Stąporków zgodnie z zarządzeniami Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych nr 30 z 19.12.1994 i nr 14 z 14.02.1995, w którym wprowadzono obowiązek sporządzania programów ochrony przyrody jako obligatoryjnego załącznika do planów urzędzenia lasów. Nadleśnictwa: Suchedniów, Skarżysko- Kamienna i Stąporków posiadają w/w dokumenty.

2.5. Dziedzictwo kulturowe

W rejestrze zabytków WSOZ wg stanu na koniec 2006 r. było 9 pozycji - bez zmian w okresie sprawozdawczym.

W ramach rewitalizacji obiektów zabytkowych w gminie zrealizowano zakres prac na kwotę 312.422.85 zł. W ramach przedsięwzięcia przeprowadzono remont Zespołu Pałacyku Platerów w Bliżynie (nr rejestrowy 575).

3. Źródła zagrożenia dla środowiska i sposoby przeciwdziałania

3.1. Wody powierzchniowe i podziemne

W okresie sprawozdawczym potwierdziły się zidentyfikowane w Programie 2004 źródła zagrożenia dla poszczególnych komponentów środowiska na obszarze gminy.

1. Zgodnie z przyjętą skalą zagrożenia, są to zagrożenia dla jakości wód podziemnych i powierzchniowych z uwagi na brak izolacji hydrogeologicznej triasowego poziomu wodonośnego T2 Zbiornika Wód Podziemnych GZWP 415 „Górna Kamienna”, obejmującego swym zasięgiem centralną i południowo- wschodnią część gminy. Oprócz czynnika podstawowego - braku izolacji od stropu, istnieje udokumentowany związek hydrauliczny wód powierzchniowych z podziemnymi, szczególnie na ujęciach w Bugaju i Brześciu. Każde zanieczyszczenie wód powierzchniowych rzeki Kamiennej, może prowadzić do zagrożenia dla jakości wód podziemnych ujmowanych na cytowanych ujęciach. Świadomość o możliwości wywołania takich skutków z uwagi na katastrofę ekologiczną związaną z funkcjonowaniem ZFiL „Polifarb” w Bliżynie, nakazywała przeprowadzenie we wrześniu 2002 r. prac ratowniczych, rekultywacji 2002/2004 i fizycznej likwidacji zbiorników ze środkami chemicznymi w tym ropopochodnymi. W pierwszym rządzie starano się odciąć dopływ zanieczyszczeń do rzeki Kamiennej, którą odbywał się tranzyt zanieczyszczeń w dół rzeki Kamiennej w kierunku ujęć wód podziemnych zbiornika GZWP – 415”Górna Kamienna.”

• Zagrożenia dla środowiska wód powierzchniowych i podziemnych w latach 2004-2006; były generalnie te same co uprzednio na ujęciu w Bugaju i Brześciu:

a) Ścieki bytowo-gospodarcze, szczególnie przenikanie do wód i gleby z nieszczelnych szamb,

b) Odpływy z terenów rolniczych związków chemicznych ze stosowania w nadmiarze nawozów naturalnych (gnojowicy), sztucznych i środków ochrony roślin, soków kiszonkowych itp.,

c) Zagrożenia funkcjonującej stacji paliw w zakresie substancji ropopochodnych,

d) Linie transportowe przez gminę tj.: krajowa nr 42 i kolejowa w związku z transportem płynnych środków chemicznych, a także środków chemicznych stosowanych do zimowego utrzymania dróg w postaci płynnej solonki i soli z piaskiem,

e) Obiekty przemysłowe - w tym ZFiL”Polifarb” w upadłości w Bliżynie, który w chwili obecnej fizycznie przestał pełnić funkcję czynnego zakładu produkcyjnego; drobne przedsiębiorstwa prowadzące działalność gospodarczą na bazie zlikwidowanego obiektu ZFiL „Polifarb” nie stanowią zagrożenia dla środowiska wód powierzchniowych i podziemnych.

W Tabeli Nr 15 w wykazie obiektów stanowiących zagrożenie jakości wód podziemnych zagrożenia przestały istnieć od strony obiektów z uwagi na likwidację:

- dawny Zakład Złomu Metali „Stebimeex” –Brzeście nr 1 oraz dawnego terenu Fermy Drobiu GK. Król Brzeście 36.

Potencjalne zagrożenie w dalszym ciągu stanowi Stacja Paliw „Orlen” Petro Tank w Bliżynie pomimo tego, że była modernizowana i przeprowadzono badania szczelności zbiorników. Stacja paliw nie posiadała od chwili powstania sieci monitoringu lokalnego (środowiskowego).

Pozostały obszar ZFiL „Polifarb” w upadłości w Bliżynie został w latach wrzesień 2002-sierpień 2004 poddany procesowi rekultywacji; proces w trybie awarii przemysłowej objął obszar doliny rzeki Kamiennej i terenu Zakładu na powierzchni 2,5 ha na wysokości pola zbiornikowego; efekt ekologiczny potwierdzony został przez WIOŚ Kielce badaniami gleby, gruntów ,wód powierzchniowych i podziemnych w 2004/2005 r.

Rozpoznanie stanu środowiska pozostałej części ZFiL ”Polifarb”, którego nie objęła rekultywacja, dokonano w IV kwartale 2004 r w formie opracowania pt. „Rozpoznanie stopnia skażenia gruntu w rejonie Zakładu Farb i Lakierów „Polifarb” w upadłości w miejscowości Bliżyn, gmina Bliżyn”, poza terenem dotychczas prowadzonych prac oczyszczających wraz z opracowaniem dokumentacji projektowo - kosztorysowej prac rekultywacyjnych. Opracowanie sporządziło Przedsiębiorstwo Geologiczne Sp.z o.o. z Kielc w grudniu 2004 r. Zleceniodawcą prac było Starostwo Powiatowe w Skarżysku –

Kamienna; dokumentacja do wglądu w siedzibie Starostwa. W oparciu o uzyskane wyniki rozpoznania władze powiatu sporządziły w 2005 r. wniosek do Eko-funduszu w Warszawie na pozyskanie środków finansowych.

3.2. Gleby

Zagrożenie dla stanu jakości gleb stanowiły czynniki jak poprzednio związane:

- z działalnością rolniczą i bytową,
- transportem szczególnie samochodowym,
- pożarami i suszami.

3.2.1. Zagrożenia działalnością rolniczą i bytową

Obszary rolniczego użytkowania gleb, dominujące nachylenie stoków, występowanie gleb zawilgoconych i słabo przepuszczalnych- szczególnie w warunkach tradycyjnego stosowania gnojowicy jako środka nawożeń są źródłem degradacji gleb. Wtórny skutkiem jest spływ związków biogennych wprost do cieków z wodami opadowymi i roztopowymi, do wód gruntowych, migracja do wód podziemnych. Świadectwem obecności związków biogennych w wodach powierzchniowych jest monitorowana stała obecność azotynów w wodach rzeki Kamiennej - Górnej Kamiennej, świadczących o stałym dostarczaniu tych związków z obszarów przyległych uprawianych rolniczo i brak kanalizacji socjalno- bytowej. Sposobem przeciwdziałania dla niewłaściwego nawożenia powinno być ograniczenie stosowania gnojowicy surowej na rzecz przefermentowanej , unikanie używania gnojowicy w terenach zawilgoconych i glebach słabo przepuszczalnych, z uwzględnieniem nachylenia stoków, gdzie prowadzona jest działalność rolnicza. Skutkiem obecności związków azotowych mogą być choroby „poazotowe” u mieszkańców, w tym choroby zw. „sinicą”, na którą szczególnie narażone są dzieci.

Zagrożenie to w formie bezpośredniej w gminie jest ograniczone z uwagi na stopień zwodociągowania gospodarstw domowych. Z uwagi na ustalone związki hydrauliczne wód powierzchniowych z podziemnymi, przez brak izolacji nad zbiornikiem wód podziemnych- istnieje stałe zagrożenie zanieczyszczenia ujęć tymi i innymi związkami. Świadomość tego powinna być stałym elementem szkoleń rolniczych w gminie w ramach doradztwa rolniczego.

Stosowanie środków ochrony roślin ma w gminie wymiar ograniczony w zakresie upraw zbożowych i pastewnych oraz upraw sadowniczych- co przy globalnej powierzchni użytków rolnych (25,8 powierzchni gminy) stanowi mniejsze zagrożenie.

Większe zagrożenie stanowić może, niewłaściwe użycie środków ochrony lasów, które zajmują w gminie 70% powierzchni- lasy państwowe 8538 ha i prywatne 1322 ha. Niewłaściwe użycie środków ochronnych przy takim areale lasów skutkowałoby bardziej niekorzystnie na gleby użytków leśnych i inne elementy lokalnego środowiska gruntowo-wodnego. Stąd od 1995 r. obowiązuje „Program ochrony przyrody i wartości kulturowych” do planów urządzenia lasów w Nadleśnictwach: Stąporków, Suchedniów i Skarżysko-Kamienna obowiązujących w okresie 1.01.1998-31.12.2007 r.

- Zagrożenia w transporcie.

W obrębie gminy- zagrożenie dla gleb w transporcie samochodowym stanowi fragment drogi krajowej nr 42. Związane jest to z emisją niezorganizowaną gazów i pyłów emitowanych przez pojazdy samochodowe. Tam gdzie prowadzony jest stały monitoring wzdłuż szlaków komunikacyjnych udokumentowano, że zagrożenie zanieczyszczeniami gleb dotyczy pasa przyległego szerokości 150 m, po obu stronach drogi. W okresie sprawozdawczym nie prowadzono badań chemicznych gleb , stąd trudno ocenić stopień zagrożenia w tym okresie. W okresie poprzedzającym- zanieczyszczenia gleb miały charakter bardzo ograniczony.

Pożary i susze.

Brak danych na temat skutków oddziaływania tych czynników na stan jakości gleb w okresie sprawozdawczym. W zakresie rejestracji pożarów leśnych- prowadzą je niezależnie od siebie: Państwowa Powiatowa Straż Pożarna w Skarżysku –Kamiennej oraz Nadleśnictwa w Suchedniowie, Stąporkowie i Skarżysku- Kamiennej, administrujące Lasami Państwowymi w obrębie gminy:

- a) PSP rejestrowała niewielkie pożary leśne i wypalanie traw; w 2004 r. - 11, 2005 r. - 23, 2006 r. - 43 zdarzenia pożarowe.
- b) W nadleśnictwie Suchedniów i Stąporków nie odnotowano pożarów > 0,5 ha.
- c) W nadleśnictwie Skarżysko- Kamienna odnotowano pożary ; 2004 r. - 0, 2005 r. - 3 w sołectwie Ciechosławice i 2006 r. – 3 pożary również w sołectwie Ciechosławice, co było określone jako skutek podpaleń; ogółem powierzchnie objęte pożarami zajęły 20, 30, i 40 arów.

3.3. Powietrze atmosferyczne

Na terenie gminy nie występowały obiekty (zakłady przemysłowe) mogące stanowić istotne źródło emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego (po likwidacji ZFiL „Polifarb”).

a) W dalszym ciągu, w okresie sprawozdawczym, głównymi elementami zagrożenia jest niska emisja, której źródłem są gospodarstwa domowe opalane węglem; używany węgiel z uwagi na cenę jest niskiej jakości z dużą ilością siarki i substancji lotnych (emisja SO₂, NO₂, CO₂ i pyłów) oraz spalanie w piecach odpadów domowych (np. z tworzyw sztucznych), co powoduje przedostanie się dużych ilości zanieczyszczeń do atmosfery.

W ramach poprawy stanu powietrza atmosferycznego w latach 2004-2006 dokonano modernizacji i przebudowy kotłowni opalonych węglem na kotłownię gazowe:

- w Szkole Podstawowej w Mroczkowie i Odrowążku, na gaz płynny propan –butan,
- w Ośrodku Zdrowia w Bliżynie na gaz ziemny.

b) Emisje ze środków transportu miały niewielki udział w zanieczyszczaniu powietrza atmosferycznego z uwagi na umiarkowany ruch pojazdów w obrębie gminy. Najbardziej zagrożone tego typu uciążliwością są tereny zwartej zabudowy mieszkaniowej wsi: Bugaj, Brzeście, Bliżyn, Gilów, Górki, Płaczków, Pięty i Sołtyków, przez które przebiega droga krajowa nr 42.

Wzdłuż drogi krajowej nr 42 w obrębie gminy nie są prowadzone w ramach monitoringu badania w strefie przydrożnej, co nie pozwala na określenie rozprzestrzeniania się powstałych zanieczyszczeń.

W zakresie kryteriów ochrony zdrowia oraz ochrony roślin- gmina Bliżyn należy do strefy skarżyskiej, zaliczanej do klasy A w zakresie poszczególnych zawartości zanieczyszczeń .

Transport w ruchu komunikacyjnym kolejowym nie ma żadnego oddziaływania na powietrze atmosferyczne.

3.4. Hałas

Na klimat akustyczny mają wpływ różne źródła hałasu: hałas przemysłowy (instalacyjny) i komunikacyjny (drogowy i kolejowy).

1. Hałas przemysłowy z chwilą likwidacji ZFiL „ Polifarb” w Bliżynie nie był na obszarze gminy rejestrowany.

2. Hałas komunikacyjny związany jest z szybkim rozwojem przewozów transportowych oraz rozbudową układów drogowo ulicznych. O poziomie hałasu komunikacyjnego decydują oprócz natężenia ruchu takie czynniki jak:

- płynność ruchu, udział pojazdów ciężarowych w strumieniu pojazdów, prędkość strumienia pojazdów.

- położenie drogi, rodzaj i jakość nawierzchni, ukształtowanie terenu przez które przebiega trasa komunikacyjna,
- charakter obudowy trasy i rodzaj sąsiadującej z trasą zabudowy.

Na obszarze gminy- WIOŚ nie prowadził badania hałasu komunikacyjnego wzdłuż drogi krajowej nr 42. Nie prowadzono także pomiaru natężenia hałasu instalacyjnego; brak na terenie gminy obiektów i instalacji, które stanowiłyby poważne źródło emisji hałasu wymagające decyzji określającej dopuszczalny poziom hałasu w środowisku (Tabela nr 16) Głównym źródłem hałasu na obszarze gminy jest ruch samochodowy wzdłuż głównych tras komunikacyjnych. Powoduje on pewne pogorszenie klimatu akustycznego w obrębie zabudowy mieszkaniowej. Najbardziej uciążliwą jest droga nr 42 relacji Namysłów-Radomsko- Końskie Skarżysko-Kamienna – Rudnik przebiegająca przez tereny zabudowy mieszkaniowej miejscowości. Przez obszar gminy będą również inne drogi powiatowe oraz drogi gminne i wewnętrzne (lokalne, dojazdowe) o nie wielkim natężeniu ruchu i nie wielkiej uciążliwości hałasowej. Stan techniczny tych dróg jest nie najlepszy, to też ograniczenie hałasu może tu nastąpić głównie w efekcie modernizacji dróg.

Hałas komunikacyjny kolejowy nie odgrywa w gminie większej roli.

3.5. Pola elektromagnetyczne

Źródłem sztucznego promieniowania elektromagnetycznego są; radio, telewizja, systemy przesyłane energii elektrycznej, stacje telefonii komórkowej, medyczne urządzenia diagnostyczne terapeutyczne, a także zwykły sprzęt gospodarstwa domowego w tym kuchnie mikrofalowe.

Na terenie gminy znajdują się stacje bazowe telefonii komórkowej Era GSM, Plus GSM, Centertel w Bliżynie i Gostkowie. WIOŚ w Kielcach nie prowadził żadnych badań w tym zakresie na terenie gminy.

W zakresie promieniowania elektromagnetycznego od linii NN i NW, podstawą jest zachowanie minimalnej i maksymalnej strefy ochronnej od obiektu budowlanego podanego w Tabeli Nr17.

Podane w tabeli strefy ochronne nie wykluczają możliwości zabudowy, ale dla konkretnego przypadku właściciel budowy musi to uzgodnić z właścicielem sieci.

Generalnie - na obszarze gminy Bliżyn zagrożenia polami elektromagnetycznymi w sensie lokalnym nie występują. Istniejące źródła emisji wymagają jedynie monitorowania oraz zachowania poziomów promieniowania i stref ochronnych zgodnie zobowiązującymi przepisami.

3.6. Eksploatacja surowców mineralnych

W okresie sprawozdawczym nie prowadzono eksploatacji surowców; nie wystąpiono o koncesje. Same surowce mineralne nie stanowią zagrożenia dla środowiska; zagrożeniem jest niewłaściwy sposób eksploatacji.

3.7. Powodzie i podtopienia

Na obszarze gminy zagrożenia powodziowe i podtopienia w dalszym ciągu związane są z przepływem rzeki Kamiennej i jej dopływów: Kobylanki, Kuźniczki i Krasnej. Istnieje zagrożenie w przypadku wystąpienia deszczy ulewnych na obszarze sołectw: Wołów, Wojtyniów, Drożdżów i Zbrojów. Sytuacja ta nie zmieniała się w czasokresie sprawozdawczym, gdyż od czasów udokumentowanej powodzi w maju 2002, nie wystąpiły tak drastyczne wezbrania wód. Jednocześnie nie uregulowano wałów przeciwpowodziowych, nie został odbudowany zalew w Bliżynie - planowany w 2008 r., z dostosowaniem parametrów do funkcji przeciwpowodziowej.

3.8. Poważne awarie

W gminie nie występują zakłady umieszczone na liście zakładów o zwiększonym ryzyku występowania awarii:

a) zagrożenia spowodowane awariami technicznymi, lub powstałymi w transporcie drogowym i kolejowym na terenie gminy nie wystąpiły, szczególnie na drodze krajowej nr 42 i linii kolejowej.

Dla obszaru powiatu skarżyskiego funkcjonuje od 2002 r. „Plan ratowniczy dla powiatu skarżyskiego”, zatwierdzony przez starostę (dane z PSP Skarżysko-Kamienna),

b) zagrożenia pożarowe przestrzenne lasów – statystykę zdarzeń pożarowych na terenie gminy prowadziły niezależnie :

- PSP Skarżysko- Kamienna,
- Nadleśnictwa w Suchedniowie , Stąporkowie i Skarżysku- Kamienna.

Lasy gminy należą do II kategorii zagrożenia pożarowego (zagrożenie średnie); kwalifikacja bez zmian. Statystyka PSP przedstawia się następująco: 2004 - 11, 2005 - 34, 2006 - 43 zdarzenia pożarowe. Nie wystąpiły żadne pożary wieloprzestrzenne.

3.9. Zagrożenia podsumowanie:

- dla wód powierzchniowych i podziemnych,
- gleb,
- powietrza atmosferycznego,
- klimatu akustycznego,
- wybrane elementy środowiska przyrodniczego

zgodnie z wyszczególnieniem w rozdz. 2.4.

4. Stan realizacji programu ochrony środowiska

4.1. Priorytety ekologiczno-inwestycyjne

W „Programie ochrony środowiska dla Gminy Bliżyn” z 2004 r., zamieszczono priorytety w oparciu o ocenę zagrożeń dla poszczególnych komponentów środowiska.

Ocena stanu realizacji priorytetów zawartych w „Programie 2004” została w okresie sprawozdawczym zweryfikowana w zakresie ustalenia rzeczywistej listy priorytetów

2004	2004- 2006
a/ wody powierzchniowe i podziemne	a/ wody powierzchniowe i podziemne
b/ gleby	b/ klimat akustyczny
c/ powietrze atmosferyczne	c/ powietrze atmosferyczne
d/ klimat akustyczny	d/ gleby
e/ wybrane elementy środowiska przyrodniczego	e/ wybrane elementy środowiska przyrodniczego

4.2. Strategia działań dla likwidacji zagrożeń środowiskowych

4.2.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Z oceny stanu realizacji gospodarki wodno-ściekowej w Tabeli Nr 18, priorytetem (lp.1) była realizacja budowy kanalizacji sanitarnej w Gminie Bliżyn z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Wojtyniów.

4.2.1.1. Zakres zrealizowany

a/ Projekt budowlany i wykonawczy kanalizacji oraz oczyszczalni ścieków w Wojtyniowie za kwotę łączną – 54.577,20 zł, sfinansowane z budżetu gminy.

b/ Wykup gruntów pod oczyszczalnię ścieków w Wojtyniowie zrealizowany na łączną kwotę- 57.535,38 zł sfinansowany z budżetu gminy.

c/ Budowa wodociągów w miejscowościach: Bliżyn, Jastrzębia, Wojtyniów, ul. Podleśna, Górki - Gilów wraz z przyłączami. Kwota planowana 2004 – 779.000 zł., zrealizowana 779.575,77 zł (100%), źródła finansowania;

ZPORR- 462.288,76 zł, z budżetu gminy 317.287,01 zł.

d/ Prace nie przewidziane w Programie:

Odwodnienie ul. Sobieskiego w Bliżynie z obiektami technologicznymi do oczyszczania wód deszczowych, długość 540 m.b. Kwota realizacji 237.301,00 zł.

Źródła finansowania:

ZPORR- 177.533,79 zł.,

Budżet gminy- 59.775,21 zł.

Odwodnienie ulicy ma zabezpieczyć jakość wód rzeki Kamiennej i planowanego Zalewu Bliżyńskiego.

e/ Odbudowa zniszczonego zbiornika wodnego w Bliżynie Zalew Bliżyński (lp.5)

W okresie sprawozdawczym wykonano Projekt budowlany odbudowy zbiornika za kwotę 149.939,00 zł. Projektowana kwota na odbudowę zbiornika 3.000 000 zł, po sporządzeniu projektu wzrasta do 12.003 000 zł. Projekt sfinansowano z budżetu gminy.

4.2.1.2. Zakres nie zrealizowany

a/ W okresie sprawozdawczym nie zrealizowano przedsięwzięcia w zakresie budowy kanalizacji sanitarnej z oczyszczalnią ścieków w Wojtyniowie (lp. 1)

Koszt prac planowanych (2004) w wysokości 5.500 000 zł wzrósł wg wyceny projektowej do 11.412 000 zł, co ma jednocześnie związek z zakresem kanalizowania gminy.

Budowa kanalizowania gminy jest priorytetem pierwszoplanowym z uwagi na skalę zagrożenia dla wód powierzchniowych i podziemnych.

b/ Budowa ujęcia wody i wodociągu w miejscowości Rędocin lub budowa wodociągu z podłączeniem do wodociągu z gminy Chlewiska. Planowane przedsięwzięcie nie zostało zrealizowane w okresie sprawozdawczym. Planowany koszt - 250 000 zł.

W bieżącym planie gminy przewidziano zwodociągowanie miejscowości Rędocin w 2008 r. (przetarg) z ujęcia wody w Gostkowie.

c/ Kontynuowanie oczyszczania środowiska gruntowo- wodnego na terenie Zakładów Farb i Lakierów „Polifarb” w Bliżynie w upadłości (lp.4)

Wśród obiektów stwarzających zagrożenie jest czynny osadnik ścieków przemysłowych (po zlikwidowanym) laboratorium oraz oddziale czerwieni żelazowej i pigmentów, ścieków i odpadów z terenu ZFiL „Polifarb” w upadłości oraz ścieków socjalno-bytowych w tym z osiedla zakładowego. Powierzchnia osadnika ziemnego wynosi $P = 9000 \text{ m}^2$ pojemność $V = 7070 \text{ m}^3$. Ścieki są odprowadzane bezpośrednio do rzeki Kamiennej w 121 km rowem otwartym wyłożonym kształtkami. W chwili obecnej brak ważnego operatu wodno-prawnego na odprowadzenie ścieków do rzeki Kamiennej, ścieki z tego osadnika są potencjalnym zagrożeniem dla jakości wód powierzchniowych rzeki Kamiennej, co wyrażają wyniki badań WIOŚ (ostatnie 2006) na posterunku nr 47 Mroczków km127,9 i nr 48 Bzinek km 113,8. Wody rzeki Kamiennej w tym odcinku są ogólnie sklasyfikowane w III klasie jakości, ale niektóre wskaźniki np. w Bzinku są w klasie IV- liczba bakterii coli typu fekalnego i w V klasie- ogólna liczba bakterii coli, w III klasie indeks saprobowości fitoplanktonu i indeks saprobowości peryfitowej, ChZT. Na posterunku Mroczków (powyżej Bliżyna) stwierdzono wskaźniki fizyko- chemiczne IV klasy np. barwa, glin i V klasy- zasadowość ogólna, ale nigdy nie wystąpiły wymienione składniki w punkcie Bzinek. Zatem potencjalnym źródłem może być zrzut z osadnika w km 121. Problemem realizacyjnym są zmiany kompetencyjne wprowadzone Ustawą z dnia 13.04.2007r. (Dz. U. Nr 75, poz. 493) obecnie starostwo, przekazało zadanie do województwa; stąd brak jakichkolwiek przesłanek terminowych w zakresie rozwiązania problemu przekraczającego kompetencje i możliwości gminy.

d/ Odbudowa zniszczonego zbiornika wodnego "Bliżyn" na rzece Kamiennej w okresie sprawozdawczym: nie zrealizowano odbudowy zbiornika wodnego; planowane rozpoczęcie prac przewidziano w 2008r.

e/ Przygotowanie i wdrożenie programu wsparcia dla budowy zbiorników i płyt gnojowicowych dla hodowców zwierząt;

f/ Bieżąca kontrola tzw. zbiorników bezodpływowych "szamb" w zakresie ich szczelności, odpompowywania nieczystości przez koncesjonowane jednostki.

g/ Brak sieci monitoringu lokalnego (środowiskowego) przy stacji paliw płynnych ORLEN Petro-Tank w Bliżynie; stwarza to sytuację w której trudno będzie reagować na zagrożenie obiektu paliwowego na wody powierzchniowe ,a w szczególności podziemne zbiornika GZWP 415 i pobliskie ujęcie wody. Obowiązek założenia sieci na użytkownika winien zalecić nadzór Geolog Powiatowy w Skarżysku- Kamienna.

4.2.1.3. Dysproporcje w programie rozwoju gospodarki wodno - ściekowej

W Programie 2004 założono zrównoważony rozwój sieci kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej, który wyrażają wskaźniki (dane US Kielce za 2006 r.):

a/ wskaźnik równomierności rozwoju sieci kanalizacyjnej (ks) do wodociągowej (kw).

- iloraz długości sieci kanalizacyjnej do długości wodociągowej [km] w:

- w 2006 r. wielkość ta wynosiła dla gminy: $\frac{1,2}{111,8} = 0,0107$

- wskaźnik powiatowy – 0,81.

b/ wskaźnik długości sieci kanalizacyjnej [km] na 1 km²: $\frac{1,2}{141} = 0,085$

c/ wskaźnik długości sieci wodociągowej [km] na 1 km²: $\frac{111,8}{141} = 0,79$

d/ zużycie globalne wody w gospodarstwach domowych: 140,2 dam³

- rośnie o 6,5% rocznie, a w okresie 2004 – 2006 o 7,5%.

- ilość zużycia wody na 1 mieszkańca gminy: 16,3 m³
- ilość zużycia wody na 1 mieszkańca w powiecie: 35,3 m³.

e/ ścieki odprowadzane : 3,0 dam³.

Przedstawione wybrane wskaźniki ks/kw wskazują na znaczącą dysproporcję w zakresie stosunku:

- wodociągowanie miejscowości, wyrażone długością sieci, poborem wód z ujęć głębinowych oraz zużycia wody na 1 mieszkańca gminy, który wskazuje stały dynamiczny wzrost,
- kanalizowania miejscowości, wyrażone długością sieci, przy braku oczyszczalni ścieków i ilością powstających ścieków sanitarnych w gospodarstwach domowych, proporcjonalną do zużycia wody na 1 mieszkańca.
- istniejący w gminie system oczyszczania ścieków nie posiada ważnego operatu wodnoprawnego, na zrzut do odbiornika- rzeki Kamiennej w km 121.

f/ należy przede wszystkim zrealizować plan skanalizowania gminy, a w miejscach gdzie nieopłacalne jest kanalizowanie, realizować program przydomowych oczyszczalni ścieków; zbiorniki bezodpływowe „szamba” powinny być pod stałą kontrolą nadzoru budowlanego.

g/ w dalszym ciągu ważne jest rozwiązanie do 2008 roku sprawy przydomowych zbiorników i płyt na gnojowicę.

4.2.1.4. Wydatki na gospodarkę wodno- ściekową

a/ Gospodarka ściekowa	- 349.421,58 zł
• Projekt budowlany i wykonawczy budowy gminnej kanalizacji ścieków sanitarnych i oczyszczalni ścieków	- 54.577,20 zł
* wykup gruntów pod oczyszczalnię ścieków	- 57.535,38 zł
• odwodnienie ul Sobieskiego w Bliżynie z obiektami technologicznymi do oczyszczania wód opadowych	-237.309,00 zł
b/ Gospodarka wodna	- 929.514,77 zł
• kontynuowanie wodociągowania w miejscowościach Bliżyn „Jastrzębia, Wojtyniów ul. Podleśna	- 676.747,31 zł
• budowa wodociągu wraz z przyłączami miejscowości Górki- Gilów	- 102.828,46 zł
• sporządzenie projektu budowlanego odbudowy zbiornika wodnego „Bliżyn”	- 149.999,00 zł

Z zakresu Programu 2004 nie zostały zrealizowane następujące pozycje z Tabeli Nr 18:

- lp1 realizacja wykonawcza budowy sieci kanalizacji i oczyszczalni ścieków; planowane rozpoczęcie w 2008 r.
- lp3 wodociągowanie miejscowości Rędocin; planowane rozpoczęcie w 2008 z ujęcia w Gostkowie.
- lp4 kontynuowanie oczyszczania ZFiL „Polifarb „ w Bliżynie w upadłości-kompetencje Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach od 2007 r.
- lp5 odbudowa zniszczonego zbiornika „Bliżyn” na rzece Kamiennej; planowanie rozpoczęcie po 2008 r.

4.2.2. Ochrona przed hałasem i polami elektromagnetycznymi

4.2.2.1. Wprowadzenie

Na klimat akustyczny mają wpływ różne źródła hałasu: hałas przemysłowy (instalacyjny) , hałas komunikacyjny (drogowy i kolejowy).

W aktualnej sytuacji gminy Bliżyn, w okresie sprawozdawczym 2004- 2006, do oceny stanu poziomu hałasu wytypowano wyłącznie hałas generowany w ruchu drogowym.

W zakresie kierunków działań z ochrony przed hałasem w Tabeli Nr 21 przyjęto modernizację odcinków dróg powiatowych i gminnych. Na hałas generowany w ruchu drogowym- bowiem bezpośredni wpływ mają warunki techniczne jezdni; stan i rodzaj nawierzchni, łuki, właściwe nachylenie, odwodnienie, likwidację możliwości powstawania przełomów w jezdni, zabezpieczenie przed zalewaniem przez ciekły itp. W zakres modernizacji i budowy dróg włączono drogi szczebla powiatowego i gminnego.

4.2.2.2 Drogi powiatowe

Drogami powiatowymi administruje Zarząd Dróg Powiatowych. W Programie 2004 przewidziano modernizację i budowę 9 odcinków dróg o łącznym metrażu 13 200 m.b. Szacowany koszt przewidziano na kwotę 3.780.000 zł. Zrealizowany zakres modernizacji i budowy dróg to 7 odcinków o łącznej długości 3 149 m.b. Dodatkowo wykonano budowę przepustu w drodze 0443T (poz. 5), realizacja mostu w drodze 0444T (poz. 7).

Łączny koszt zrealizowanych modernizacji dróg powiatowych; .

Źródłami finansowania były:

* środki ZDP	- 493.972,86 zł
* budżet gminy	- 432.613,02 zł

* ZPORR - 1.393.101,13 zł
Ogółem - 2.319.686,99 zł

Finansowy koszt realizacji programu 2004 stanowi 61,4% nakładów planowanych (szacunkowych).

4.2.2.3. Drogi gminne

Drogami gminnymi administruje gmina Bliżyn. W Programie 2004 przewidziano modernizację i budowę 13 odcinków o łącznej długości 10 045 m.b. Szacunkowy koszt przewidziano na kwotę 2.830.450.00zł. Zrealizowany zakres modernizacji i budowy dróg gminnych to 7 odcinków planowanych, jeden odcinek rozpoczęty 2006r oraz 5 odcinków zrealizowanych poza Programem 2004 w tym odwodnienie ul. Sobieskiego w Bliżynie. Ogółem zmodernizowano i wybudowano odcinki dróg o łącznych nakładach 2.032.020,81zł, co stanowi 77,6 % kwoty planowanej w Programie 2004. Źródłami finansowania były:

* budżet gminy	889 567,90 zł
* środki budżetowe na odbudowę infrastruktury drogowej	179 707,00 zł
* SAPARD	735 212,12 zł
* Terenowy Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych	50 000,00 zł
* ZPORR	177 533,79 zł
Łącznie	2.032.020,81zł

4.2.2.4. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Zagrożenie niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym jest na terenie gminy zagrożeniem marginalnym. W tym zakresie nie ma potrzeby opracowywania żadnych programów naprawczych.

4.2.2.5. Przedsięwzięcia pozainwestycyjne

Propozycja uczestniczenia w monitorowaniu przez WIOŚ drogi krajowej nr 42 w zakresie emisji hałasu nie została zrealizowana.

4.2.3. Ochrona powietrza atmosferycznego

1. Stan realizacji.

Priorytetem w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego były działania w kierunku ograniczenia zanieczyszczeń ze źródeł niskiej emisji, związanych z lokalnymi systemami grzewczymi. W Programie 2004 założono realizację dla trzech obiektów użyteczności publicznej w gminie w celu modernizacji kotłowni opalanych węglem, na inne źródła bardziej przyjazne dla środowiska lokalnego . Z założonych 3-ech przedsięwzięć w okresie sprawozdawczym zrealizowano 3, w tym dwa na obiektach nie planowanych i 1 na planowanym. W Tabeli Nr 19 zamieszczono dane o działaniach projektowanych 2004 i zrealizowanych

w okresie sprawozdawczym z uwzględnieniem zakresu modernizacji, kosztów oraz źródeł finansowania przedsięwzięcia.

a/ obiekty na których dokonano modernizacji systemu grzewczego z opalanego węglem na gazowe:

- Szkoła Podstawowa w Odrowążku – na gaz płynny,
- Szkoła Podstawowa w Mroczkowie ,
- SP ZOZ w Bliżynie - na gaz ziemny.

b/ obiekty w których nie dokonano modernizacji:

- budynek Urzędu Gminy w Bliżynie,
- budynek Szkoły Podstawowej w Sorbinie, co wynika ze zmiany planów Urzędu Gminy w okresie sprawozdawczym.

W zakresie ograniczenia emisji niskiej w gospodarstwach domowych nie widać postępu, gdyż brak wśród mieszkańców trendu do przyłączania się do sieci gazu ziemnego, którego magistrala o średnicy 350 CN 4,0 przebiega przez teren gminy. Barięą może być zdecydowana różnica w kosztach eksploatacji opalania węglem i gazem. Innymi źródłami emisji do powietrza atmosferycznego są źródła rozproszone, związane z transportem drogowym, szczególnie drogą krajową nr 42, na co władze gminy mają bardzo ograniczony wpływ. Z emisji spalin i pyłów można jedynie ograniczać:

- zapylenie - unoszone przez pojazdy w ruchu poprzez systematyczne oczyszczanie nawierzchni jezdnej, zraszanie – w okresach suchych.
- w zakresie spalin zapewnienie płynności ruchu pojazdów dzięki zmodernizowanym nawierzchniom.

2. Środki finansowe na realizację przedsięwzięć

- planowane (2004) dla 3 obiektów - 410 000,00 zł,
 - zrealizowanie (2004-2006) trzech obiektów - 806 094,49 zł.
- co stanowi 196,6%

3. Źródła finansowania

- a./ WFOŚiGW - 299 000,00 zł,
- b/ budżet gminy - 429 296,06 zł,
- c/ kredyt komercyjny - 56 444,99 zł,
- d/ PFOŚiGW - 21 353,44 zł.

4.2.4. Ochrona gleb

Ze względu na mieszany charakter gospodarczy gminy Bliżyn i ograniczone zasoby finansowe ludności, nawozy mineralne nie były stosowane w nadmiarze i nie stanowiły większego zagrożenia dla jakości gleb. Z nawozów naturalnych- organicznych stosowana była gnojowica. Z uwagi na możliwość przedawkowania należało unikać jej stosowania przy glebach przewilgoconych i słabo przepuszczalnych. Zagrożenie dla jakości gleb występowało wzdłuż tras komunikacyjnych w pasie o szerokości 150 m po obu stronach drogi: związane jest to z emisją gazów i pyłów generowanych przez samochody.

W okresie sprawozdawczym nie wykonano badań gleb realizowanych dotychczas przez Okręgową Stację Chemiczno- Rolniczą w Kielcach. Dodatkowym czynnikiem degradacji gleb jest erozja powietrzna i wodna, czemu mogą sprzyjać warunki topograficzne oraz wykształcenie litologiczne warstw geologicznych-podglebia. Znaczącą rolę w przeciwdziałaniu erozji mają w gminie rozległe lasy pełniące funkcję glebo-ochronną i wodo-ochronną.

4.2.5. Wybrane elementy środowiska przyrody żywej i nieżywej

4.2.5.1. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych

W okresie sprawozdawczym nie zaszły żadne zmiany, które naruszyłyby walory przyrodnicze i krajoznawcze. W obrębie gminy nie dokonano zmian obszarowych i indywidualnych w formach ochrony przyrody, funkcjonującej w ramach wielko-przestrzennego systemu obszarów chronionych. W dalszym ciągu stanowią go:

- jeden park krajobrazowy tj. Suchedniowsko-Oblęgorski Park Krajobrazowy,
- trzy rezerваты przyrody tj. Ciehostowice, Świnia Góra i Dalejów (Tabela Nr 11),
- fragment obszaru chronionego krajobrazu tj. Konecko- Łopuszański Obszar

Chronionego Krajobrazu,

- pomniki przyrody i użytki ekologiczne objęte ochroną konserwatorską (Tabela Nr 12),

w roku 2006 włączone zostały do listy dwie pozycje:

- pozycja 803 dąb szypułkowy przy kościele Św. Zofii w Bliżynie,
- pozycja 804 dąb szypułkowy w Wojtyniowie przy drodze do Jastrzębia.

W roku 2005 z otuliny S-OPK utworzono Suchedniowski-Oblęgorski Obszar Chronionego Krajobrazu (S-OOChK) o powierzchni : 1777 ha (Dz. U. Woj. Świąt. Nr 156, poz. 1140).

4.2.5.2. Ochrona lasów

Naturalnym bogactwem gminy Bliżyn są lasy, które zajmują powierzchnię **9860 ha**, tj. około 70 % powierzchni gminy, w tym **lasy państwowe zajmują 8 538 ha, a prywatne 1 322 ha**. Do najbardziej zalesionych należą sołectwa: Kopcie, Wołów, Sobótka, Zagórze i Płaczków. **Lasy państwowe należą do Nadleśnictw: Skarżysko – Kamienna, Suchedniów oraz Stąporków. Lasy w obrębie gminy mają funkcję ochronną i gospodarczą .**

Lasy ochronne spełniają funkcje środowiskowe i społeczne, wodochronne, glebochronne, klimatyczno-estetyczno-krajobrazowe. Są to lasy chroniące tereny źródłiskowe, tereny porastające brzegi rzek i potoków, strefy zieleni wysokiej oraz stanowią ochronę zwierząt.

Lasy gospodarcze obok funkcji środowiskowych pełnią w większości funkcje produkcyjne. W lasach tych prowadzi się gospodarkę wg „Planów urządzenia gospodarstwa leśnego ...”.

W lasach gminy występuje wiele chronionych gatunków roślin i zwierząt, opisanych szczegółowych szczegółowo w „Planach urządzenia gospodarstwa leśnego” oraz „Programach ochrony przyrody i wartości kulturowych”.

Zgodnie z założeniami w Tabeli Nr 22 zaplanowano w Programie 2004 realizację gminnego planu zalesień. Jednostkami, które miały realizować przedsięwzięcie były Nadleśnictwa w Skarżysku-Kamiennej, Suchedniowie i Stąporkowie. Koszt planowany to 3 000 złotych na 1 ha razem z sadzonkami.

Program w tym zakresie nie został zrealizowany.

4.2.5.3. Dziedzictwo kulturowe

1. W ramach programu ochrony zabytków kultury materialnej w gminie w 2006 roku dokonano rewitalizacji zespołu pałacyku Platerów w Bliżynie. Wartość zrealizowanych prac – 312.422,85 zł sfinansowane z następujących funduszy:

- * SPO - 204. 959,00 zł,
- * budżet gminy - 107. 463,85 zł.

4.2.5.4. Wykorzystanie zasobów surowców mineralnych

Zasoby surowców mineralnych w gminie mają ograniczony branżowo charakter; jest to złożo piasków kwarcowych czwartorzędowych „Gilów”

W Programie 2004 Tabela Nr 20 zalecono promowanie wykorzystania złoża dla potrzeb własnych gminy jak i zewnętrznych; jednostką realizującą miało być Starostwo.

W okresie sprawozdawczym nie zrealizowano zadania.

4.3. Edukacja ekologiczna

Działania w ramach edukacji ekologicznej w gminie skierowane były przede wszystkim do dzieci i młodzieży szkolnej. Działania te polegały głównie na:

- **prowadzeniu zajęć z ekologii w szkołach, na których to omawiane były głównie zalety selektywnej zbiórki i segregacji odpadów oraz aspekty ekologiczne i ekonomiczne wtórnego wykorzystania odpadów,**

- organizowaniu konkursów ekologicznych w szkołach, rajdów ekologicznych,
- uczestnictwie w akcji sprzątania świata, która organizowana jest w Polsce od wielu lat i cieszy się dość dużym zainteresowaniem, ale niestety tylko wśród dzieci i młodzieży,
- rozprowadzaniu ulotek, pism, zawierających informacje na tematy ekologiczne do wszystkich mieszkańców gminy

Działania krajowe i zagraniczne wykazały, że:

poprzez edukację dzieci i młodzieży szkolnej można dotrzeć z problemami ekologicznymi do największej liczby mieszkańców na terenie gminy, ale zdaniem naszym należy poczynić również działania w kierunku zwiększenia świadomości ekologicznej wśród starszego społeczeństwa (szkolenia urzędników, radnych, nauczycieli, sołtysów, rolników, przedsiębiorców) i to stanowi główne zadanie dla administracji samorządowej na szczeblu gminy.

Do tych zadań wykorzystano środki pochodzące z gminnego i powiatowego funduszu ochrony środowiska. Były to konkursy i organizacja Dni Ziemi oraz szkolenia dzieci i dorosłych.

5. Instrumenty finansowe

5.1. Finansowanie zrealizowanych przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych

W okresie sprawozdawczym 2004 – 2006 sfinansowano szereg przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w gminie, w celu poprawy stanu jakości poszczególnych komponentów środowiska, z uwzględnieniem skali zagrożeń ekologicznych (Tabela Nr 18).

5.1.1. Gospodarka wodno – ściekowa

5.1.1.1. Realizacja budowy gminnej kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków w Wojtyniowie

- | | |
|---|----------------------|
| a) Sporządzenie projektu budowlanego i wykonawczych – | 54.577.20 zł |
| b) Wykup gruntu pod oczyszczalnię ścieków w Wojtyniowie – | 57.535.38 zł |
| c) Odwodnienie ul. Sikorskiego w Bliżynie -
wraz z obiektami technologicznymi do
oczyszczania wód deszczowych, odprowadzanych
do rzeki Kamiennej (przyszły Zbiornik Bliżyn)
w celu poprawy jakości tych wód | 237.309.00 zł |

5.1.1.2. Kontynuowanie wodociągowania miejscowości w gminie

- | | |
|--|----------------------|
| a) Budowa wodociągu w miejscowościach:
Bliżyn, Jastrzębie, Wojtyniów ul. Podleśna | 676.747.31 zł |
| b) Budowa wodociągu wraz z przyłączami
w miejscowości Górki – Gilów | 102.828.46 zł |

5.1.1.3. Odbudowa zbiornika wodnego „Bliżyn” na rzece Kamiennej, w celu pełnienia funkcji p. powodziowej i rekreacyjnej

- | | |
|---|----------------------|
| a) Sporządzenie projektu budowlanego odbudowy - | 149.999.00 zł |
|---|----------------------|

5.1.2. Poprawa klimatu akustycznego w gminie

Program 2004 zakładał (Tabela Nr 21) kierunki działań polegające na modernizacji odcinków dróg powiatowych i gminnych oraz infrastruktury drogowej (most, przepust) o planowanych nakładach łącznych: 6.610.450 zł

5.1.2.1. Drogi powiatowe

Łączny koszt zrealizowanych przedsięwzięć - 2.319.686,99 zł

5.1.2.2. Drogi gminne

Łączny koszt zrealizowanych przedsięwzięć - 2.032.020,81 zł

Ogółem: **4.351.707,80 zł**

5.1.2.3. Ocena stanu realizacji przedsięwzięć

a) Drogi powiatowe – 61,3%

b) Drogi gminne – 62,2%

c) Średnia – 61,7%

Przy interpretacji stanu realizacji wzmiankowanych przedsięwzięć infrastruktury drogowej, należy uwypuklić zaangażowanie środków gminnych w modernizacji dróg gminnych, jak i powiatowych (zł):

- drogi gminne – 889.567,90
- drogi powiatowe – 432.613,02
- ogółem – 1.322.180,92

5.1.3. Poprawa stanu jakości powietrza atmosferycznego

Program 2004 zakładał (Tabela Nr 19) kierunki działań w zakresie modernizacji kotłowni na kwotę globalną 410.000 zł. (szacunkowo). Przedsięwzięcie zrealizowano na kwotę **806.094,44 zł.**, co stanowi 196,9% planowanego zakresu.

5.1.4. Program ochrony zabytków kultury materialnej

Rewitalizacja zespołu pałacyku Platerów w Bliżynie - **312.422,85 zł.**

5.1.5. Globalne nakłady na realizację Programu 2004

a) Nakłady planowane (szacunkowe) - 15.943.000 zł.

b) Koszt zrealizowanych przedsięwzięć - **6.749.221,44 zł.**

c) Stan wykonania planowanych przedsięwzięć – **43,4%**.

d) Komentarz

- Nakłady planowane w 2003/2004 do Programu 2004 na lata 2004 – 2006 miały charakter szacunkowy; po raz pierwszy planowano budżet dla realizacji Programu 2004 – 2006, wskazując na potencjalne źródła finansowania, nie mając nawet promesy na możliwość pozyskania środków finansowania;

- Planowane przedsięwzięcia inwestycyjne o dużej skali trudności np. kanalizacja gminy z oczyszczalnią ścieków, czy odbudowa zbiornika „Bliżyn” miały określony szacunkowo koszt, który dopiero po sporządzeniu projektów był kosztem rzeczywistym np.:

- * szacunkowy koszt na realizację kanalizacji wynosił 5.500.000 zł, określony w projekcie – 11.412.000 zł.;

- * szacunkowy koszt na realizację odbudowy zbiornika „Bliżyn” wynosił 3.000.000 zł, określony w projekcie – 12.003.000 zł.

- Kontynuowanie oczyszczania dawnego ZFiL „Polifarb” w upadłości w Bliżynie – zadanie powiatu (od 2007 zadanie wojewódzkie), dzięki projektowi (2004) zostało wycenione realnie;

- Nakłady finansowe określone w Programie 2004, dotyczą realizacji celów krótkoterminowych, ale ich realne wykonanie ma charakter długoterminowy jak np. do 2010-2015 roku:

- dotrzymanie dopuszczalnych standardów jakości wód,
- budowę kanalizacji ściekowej z oczyszczalnią ścieków,
- odbudowę zbiornika „Bliżyn”.

W tym zakresie, w okresie sprawozdawczym sporządzono określone, a niezbędne do realizacji, projekty budowlane, stanowiące zgodnie z przepisami prawa budowlanego i wodnego pozwolenie na realizację przedmiotowych przedsięwzięć.

5.1.6. Formy prezentowania rzeczywistych nakładów na realizację Programu 2004

Prezentowane nakłady przedstawiono w dwóch wersjach:

- a) w układzie publikowanym przez US Kielce w 2004, 2005 i 2006 r.
- b) w układzie sprawozdawczości gminnej.

Ad. a. W układzie US Kielce dane o nakładach na ochronę środowiska i gospodarkę wodną są prezentowane rozdzielnie:

Tabela Nr A

Wyszczególnienie	Rok			
	2004	2005	2006	Razem
<input type="checkbox"/> Wydatki na ochronę środowiska (tys. zł)				
• ogółem	0	49,0	5,3	54,3
• na gospodarkę ściekową i ochronę wód	0	49,0	5,3	54,3
• ochronę powietrza atmosferycznego i klimat akustyczny	0	0	0	0
<input type="checkbox"/> Wydatki na gospodarkę wodną (tys. zł)				
• ogółem	0	355,1	460,4	815,5
• ujęcia i doprowadzenie wody	0	90,20	460,4	815,5
Łącznie:				869,8

Ad. b. W układzie sprawozdawczości gminnej

W układzie gminnym zamieszczono zgodnie z pozycjami Programu 2004 wydatkowanie dla szerszego spektrum działań proekologicznych, celem poprawy stanu środowiska w gminie w okresie sprawozdawczym 2004 – 2006.

Uwzględniono m.in. poniesione przez gminę koszty projektów, finansowanie przedsięwzięć, które pośrednio wpływają na poprawę stanu jakości poszczególnych komponentów środowiska np. poprawa infrastruktury drogowej wpływa na poprawę klimatu akustycznego, powietrza atmosferycznego, czy stanu jakości wód opadowych (drenaż + podczyszczanie) przed zrzutem do odbiornika powierzchniowego.

Tabela Nr B

Poz.	Wyszczególnienie	Nakłady w zł 2004 - 2006	Uwagi
1.	Gospodarka wodno – ściekowa		
1.1.	Ścieki i ochrona wód	349.421.58	projekty kanalizacji
1.2.	Wody	929.514.77	wodociągi i zbiornik wodny
2.	Ochrona powietrza i klimatu akustycznego		
2.1.	Powietrze atmosferyczne	806.094.49	kotłownie
2.2.	Klimat akustyczny	4.351.707,80	drogi
3.	Rewitalizacja zabytków	312.422.85	pałacyk
	Ogółem	6.749.221,44	

5.2. Źródła finansowania

W okresie sprawozdawczym korzystano z następujących źródeł finansowania:

- Terenowy Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach,
- Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Skarżysku Kamienna,
- Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Bliżynie,
- SAPARD,
- ZPORR Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego,
- SPO Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego i Rozwoju Obszarów Wiejskich 2004 – 2006 r.,
- Dotacje na odbudowę infrastruktury drogowej – fundusz p. powodziowy – Budżet państwa,
- Środki własne gminy – Budżet gminy,
- Kredyt komercyjny,
- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR).

6. Wykonawcy prac

Raport został sporządzony w Przedsiębiorstwie Geologicznym Sp. z o.o. w Kielcach, ul. Hauke Bosaka 3A.

Autorzy opracowania:

mgr inż. Wanda Ginalska-Prokop

mgr Andrzej Rybka

7. Podsumowanie i wnioski

7.1. Ocena realizacji polityki ekologicznej powiatu na poziomie gminy

W celu realizacji polityki ekologicznej państwa ustawa „Prawo ochrony środowiska” z dn. 27.04.2001 r. jednolity tekst z 19 lipca 2006 r. z późniejszymi zmianami (Dz. U. Nr 120, poz. 902) wprowadziła obowiązek sporządzenia gminnego programu ochrony środowiska (Art. 17).

Zakres programu, spójny z polityką ekologiczną państwa (Art. 14), określa:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Należy podkreślić, iż stan środowiska na omawianym terenie jest dobry, a w stosunku do powierzchni gminy w minimalnym stopniu zdegradowany. Przykładowym obszarem zdegradowanym jest teren ZFiL „Polifarb” w Bliżynie w upadłości. Obszar ten przed 2004 r. stanowił podstawowe źródło zanieczyszczenia i zagrożenia dla wód powierzchniowych i podziemnych, dla zdrowia i życia mieszkańców z sąsiedztwa obiektu.

W chwili obecnej fragment obszaru 2,5 ha został zrewitalizowany (rekułtywacja + wykorzystanie gospodarcze) w latach 2002-2004; dotychczasowe bezpośrednie zagrożenie zostało zminimalizowane.

W dalszym ciągu pozostaje do rekułtywacji fragment ZFiL „Polifarb” w Bliżynie w upadłości wyspecyfikowany w Zał. I. Tabela Nr 18, poz. 4.

Zadanie to wymaga zrealizowania przed finałem odbudowy zbiornika wodnego „Bliżyn” (Zał. I. Tabela Nr 18, poz. 5).

Opóźnienia widoczne są głównie w procesie kanalizowania ściekowego gminy z budową oczyszczalni ścieków w Wojtyniowie. Dalszy proces wodociągowania (kw). bez przyspieszenia budowy kanalizacji sanitarnej (ks) pogorszy wskaźniki ks/kw, które świadczą o dysproporcji w zrównoważonym rozwoju gospodarki wodnościekowej w gminie.

7.2. Zdolności do pozyskiwania środków finansowych

W okresie sprawozdawczym gmina wykazała się dużą sprawnością w pozyskiwaniu środków finansowych ze źródeł zewnętrznych, wskazanych szczegółowo w Tabelach Nr 18 i 19 z rozbiem na kwoty oraz zestawionych w rozdz. 5.2.

Znaczne zaangażowanie finansowe gmina skoncentrowała na odbudowie i modernizacji infrastruktury drogowej, szczególnie uszkodzonej w czasie lokalnej powodzi w maju 2002 r.

Drugim ważnym kierunkiem była modernizacja systemu grzewczego podstawowych obiektów użyteczności publicznej (szkoły, ośrodek zdrowia) z opalania węglowego na gazowe.

Świadectwem możliwości realizacyjnych jest zakończenie procesu projektowego dla gminnej sieci kanalizacji sanitarnej z oczyszczalnią ścieków w Wojtyniowie oraz odbudowy zbiornika wodnego „Bliżyn”; proces projektowy był niezbędny dla realizacji przedmiotowych inwestycji.

7.3. Główne zadania na lata 2007 – 2015 dla Gminy Bliżyn

- a) Budowa gminnej sieci kanalizacji sanitarnej z oczyszczalnią ścieków w Wojtyniowie2008 - 2015;
- b) Odbudowa zbiornika wodnego „Bliżyn”2008 – 2010;
- c) Dalsza modernizacja przebudowy i modernizacji dróg 2008 – 2010;
- d) Dalsza przebudowa kotłowni w obiektach użyteczności publicznej 2008 – 2010;
- e) Realizacja zalesiania obszaru gminy w celu ochrony przed erozją powietrzną i wodną 2008 – 2010;
- f) Utrzymanie w dotychczasowym stanie podstawowych komponentów przyrody ożywionej i nieożywionej, szczególnie tych które podlegają określonym formom ochrony prawnej;
- g) Rewitalizacja kolejnych obiektów kultury materialnej w gminie.